

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός υφάνεται άμια
δαίτη πώς δε φοβάται την
αλήθεια — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φν
σικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ΄.

ΑΘΗΝΑ, ΚΥΡΙΑΚΗ 18 ΤΟΥ ΓΕΝΗΡΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 327

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Οι καημοί της Διμοθάλλας.
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. 'Η κούλια τέκροπταμου
(συνέχεια).

Δ. Π. Π. Νέα βιβλία (Ernest Psichari : Terres de
Soleil et de Sommeil).

Δ. Π. Π. 'Ο 'Ερωτόκριτος.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ. 'Ο σεβαστός κύριος.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. 'Η ψυχολογία του
κοινοῦ.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Σκοπός και δργατο.

Κ** 'Από τον Ήω κόσμο. — 'Η Τύχη και η 'Επι-
στήμη.

Ν. ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ. 'Από τους Έχτους του Διόναθη.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ Σύντομα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — Ο,ΤΙ
ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΟΙ ΚΑΗΜΟΙ

ΤΗΣ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑΣ

13

ΕΝΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Στό Μ. Μαλακάση

Και καθάλλαρης πέτρας, ξανθόμαλλο παιδίμ,
και τάραζε τό διάβα σου τό σιγαλό σοκκάκι,
στά πράσινα παράθυρα και πίσω άπ' τά καθίσια
νά σ' άγναντέφουν τρέχανε τάπάρθενα κοράσια.
Τώρα δ καιρός ξεφούντωσε τά φουντωτά μαλλιά σου
και την ξανθή ξεθώρασε θωριά σου,
και στρατολάτης πέρασε; άλλου και ταξιδεύεις
μά τώρα εδγενικώτερο φαρι καθολικεύεις,
και τήλογό σου φτερωτό, και πās να τό ποτίσης
μέ τό νερό της Κασταλίας της βρύσης.

14

Η ΒΑΛΑΝΙΔΙΑ

Τά περιβόλια άπό τη μιά, τάμπέλια άπό την άλλη,
κ' η δημοσιά καθόστρωτη και χιλιοπατημένη
στή μέση μιά κατόχρονη βαλανιδια μεγάλη
πάντα σα να ξαπλώνεται, πάντα σα νάνεβαίγη

Μά κάτου άπό τον ίσκιό της την ώρα που περάσης,
δσα μπροστά, δσα γύρο σου τά χάνεις, τά ξεχνάς,
κ' αλοτάνασαι σα ν'άγγιξες μέσ' στην καρδιά της πλάσης,
και με του δάσους τό κρασί τό πράσινο μωθός.

Φτάνει ένα δέντρο στό ναό της Φύσης να σε μπιάση,
και φτάνει, για να τη χαρής την άνοιξη, μιά γάστρα

για να σε φάη δρακόντισσα κ' η άγάπη, — Ένα κοράσι
λίμνη, και μου καθρέφτιζες τον οδρανό με τίστρα.

15

ΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ

Στης εκκλησιάς μας τό ιερό μπροστά άπό τάγιο Βήμα
δυσ μακροπτερουγοι άγγελιοι, μαγνήτες της ματιάς
μου

δ πρώτος είχε τό σπαθί κι δ δεύτερος τό κρίνο.

Στης εκκλησιάς μου τό ιερό, στήγιο μου Βήμα έμένα,
δυσ άγάπες μακροπτερουγες, μαγνήτες της καρ-
διάς μου

σπαθί και η πρώτη κράταγε, κ' η δεύτερη, δμοια,
κρίνο

Θεέ, και δε σε πίστεψα, μηδέ τό φόβο σου είχα,

Γυνείκα, έσε φοβήθηκα, πίστεψα, έσε, γυναίκα!

'Αρχάγγελε με τό σπαθί δε μ' άγγιξες και ξένος,

για μένα δ κρίνος, άγγελε, κ' η μυστική εδωδιά του.

'Εγώ είμ' έρωτοπλάντοχος κ' έλληνολάτρης είμαι,

και μόνο έσύ με τρέπησες με τό σπαθί σου, 'Αγάπη,

μελοχροινή, μαυροματοῦ, και η φλόγα σου και η

σάρκα,

και μόνο έσύ μ' εδωδίασες, 'Αγάπη, με τό κρίνο,

πλατωνική. ξανθόφωτη, γαλανομάτα, ιδέα!

16

ΜΙΑ ΣΩΗ

Στό Βασιλάδι χτύπησα με τό σκληρό καμάκι

για τό ξανθό αδυοτάραχο τον κέφαλο, ψαράς.

Ξινόχηρα στης Κλεισόβας τό πρόσχαρο εκκλησιάκι,

ξεφαντωτής άμορτωτός, του πειρασμού ραγιάς.

'Αη Σώστη, έσύ με ξάφισες του πλατιού πέλαου

βόγγιοι,

και τά κοράβια τάρταστα και τά διαβατικά!

Μ' εδειρες, λιμνοθάλασσα, με πήρες, Μισολόγγι.

Δαρμοί, πληγές αγιάτρευτες, δνείρατ' άδειανά.

17

ΤΟ ΧΑΡΙΣΜΑ

Μάστορα, καθορρίζο τό νοχτισμένο σπιτι!

Μ' άνθόκλαδα τό στόλισες κι άπάνου είν' η κορφή του

τριγυριστή με φλάμπουρα και χτυπητά σινιάλα

λογής λογής τά καρτεράς της γειτονιάς τά δώρα,

μέσ' άπ' τό ψήλος της σκεπής να τά βροντοφωνάξης.

Κ' εγώ σου στέλνω χάρισμα μαντύλι κεντημένο

με της καρδιάς τό μάλαμα, του πόθου τό μετάξι

του κέντησα τον έρωτα τον πετροκαταλόνη,

τον έρωτα που χύμησε μέσ' άπό μαύρα μάτια,

τά μάτια της Παρασκευής, της ώρας ψυχοκόρης,

της σκλάβας που είν' ασκλάβωτη και ψυχικό δέν
κάνει.

Μάστορ' άνέβα στό γιανί, και κράξε άπ' την κορφή του

α Χίλια καλώς μās ώρισε, παιδί, τό χάρισμά σου,

να κάμη δ Θεός κ' η Παναγιά κατὰ τό θέλημά σου,

κ' η ψυχοκόρ' η άπόνητη να σε ψυχοπονέση!

Θα τό γρικήσ' η γειτονιά, θα τό βουίξ' η χώρα,

τά περιβόλια σ' 'Αντικό, στό Μισολόγγι οι μάλιοι.

και στο γιβάρι του δ ψαράς τραγουδι θα τό κάμη.

Θα σκάσουν οι άδερφάδες μου κ' η μάνα μου και δ

κόρης,

Παρασκευή, θα λοφτιαστής, κι άπό θυμό θανάψης,

και θα τρανέψ' η φλόγα μου κι άντάμα κ' η δμορ-
φιά σου.

18

Η ΝΙΟΠΑΝΤΡΗ

Θυμάμαι, βραχοστύλωτο χωριό την Κατοχή,

πιδ ταπεινό κι άντίπερα τό πρόσαιο Νιοχώρι,

στή μέση, του 'Ασπροπόταμου πλαταιά την ταραχή

θυμάμαι την περαταριά και του παπα την κόρη.

Και πιδ πολύ τό σπιτι σου και την δλονχητιά

και τό κρουστό σου τό κορμί και τό μελένιο στόμα,

και τη ματιά σου, νιόπαντρη, του πόθου σαΐτια.

Κάνω σου τδνομα να πώ, μου καιμι τάχειλι άνόμα.

19

ΤΑ ΚΑΝΟΝΙΑ

Στις παρατημένες τάπιες

τά κανόνια καθρωμένα.

Πάνε οι πολεμάχοι, πάνε,

τά δαυλιά σβυσμένα.

Νά και η μέρα! Τά κανόνια

πάντα άσάλευτα, βονβά.

Νά και η νύχτα! τά κανόνια

τρεμοσειένται, ξωτικά.

Νά και η μέρα! τά παιδάκια,

-- ω άσνλλόγιατες χαρές! —

καθολάρηδες άπάνου

σ' άλωτους νεκρούς! Για δες

λόγια άπάνου τους γραμμένα

τρέλας κι άσεβης ζωής

κι άπό χέρι έρωτεμένου

τδνομα της λυγερής.

Νά και η νύχτα! τά κανόνια,

ξωτικά, και τρεμοσειένται.

'Ακου! άνήμπορα νάστράφουν,

καταρίνται!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Στο φιλολογικό του περιοδικό «*Αθήνα και Ρώμη*», δ κ. Παβολίνης δημοσιεύει βιβλιοκρισία για τη γνωστή στους αναγνώστες μας «*Χρηστομάρθια*» του κ. Μπριγκέντη. Ο σοφός Ιταλός κριτικός δε βρίσκεται και τόσο δικαιολογημένα τὰ λεγόμενα του πατριώτη του, πὼς πάσχιε τάχα νὰ βγάλῃ τὴ Χρηστομάρθια του ἀσπροπρόσωπη μπροστὰ στους καθαρολόγους, χωρὶς νὰ ἐξοστράκισῃ τοὺς δημοτικιστάδες. Κι ἂν εἶχε αὐτὸ τὸ σκοπὸ, πάλι δὲν τὸν πέτυχε· γιατί κοντὰ στὰ 86 ποιήματα τῆς δημοτικῆς ἔχει τυπωμένα μονάχα 12 τῆς καθαρῆς, καὶ ὅσο γιὰ τὰ πεζογραφήματα, διπλάσι στὶς 84 σελίδες γιὰ τὴ δημοτικὴ τυπώθηκαν 57 μονάχα στὴν καθαρῆς. Νά, τώρα ποὺ ἔρχεται κ' ἡ Στατιστικὴ νὰ μᾶς λοχιάσῃ, μὲ τὰ ψυχρὰ της νούμερα, τίς νίκες ποὺ κερδίζουμε στὸν πόλεμο τὸ γλωσσικό! Ὡς τόσο ὁ Παβολίνης, ἀραδιζοντας τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ τοῦ ἔργου τοῦ Μπριγκέντη (λόγου χάρι πὼς λησμόνησε νὰ περιλάβῃ μερικὸς ἀπὸ τοὺς ἀναγνωρισμένους πιά λογογράφους μας) καὶ δείχνοντας εὐγενικὰ ποὺ χρειάζεται διόρθωμα, τελιώνει, σὰ δικαίος κριτής, μὲ τὴν παρατήρηση: «*Μὰ οἱ πολλὰς χάρες τοῦ βιβλίου ξεπερνῶνε καὶ πολλὰ τὰ λίγα του ψεγάδια, καὶ τὸ βιβλίο αὐτὸ μπαίνει σὲ τιμητικὴ θέση πλάι στὰ παρόμοια δημοσιεύματα καὶ ἀπὸ κάποια ἀποψη τὰ συμπληρώνει.*»

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ernest Psichari. — *Terres de Soleil et de Sommeil*. — Paris — Calmann Lévy — Editeurs — 1908.

«*Βλέποντας τὸ γιὸ τοῦ Ψυχάρη καὶ τοῦ «Renan τὸν ἔργον» νὰ γράφῃ, τελειώσας τοῦ Γυμνασίου ἀκόμα, πίνακα τῆς μυθολογίας τοῦ Ὁράτιου, μᾶς φαίνεται πὼς ἀπᾶνε πίσω στὶς ὠραῖες μέρες τῆς Ἀναγέννησης μὲ τίς εὐγενικὰς ἐκείνες γενεὰς αὐτῶν λόγιων, σὶς ὁποῖες ἡ ἀγάπη τῆς ἐπιστήμης εἶτανε κληρονομική. Κι αὐτὸ εἶνα «κάτι ποὺ προξενεὶ εὐχρηστίστη σὲ ὅσους «καλλιεργοῦν τὰ σοβαρὰ χαρίσματα τοῦ Νοῦ.»*»

Αὐτὰ τὰ λόγια ἐνὸς πρόλογου τοῦ Anatole France στὸ βιβλιαράκι, ποὺ ἀπὸ δῶ καὶ 4 χρόνια, ἔβγαλε ὁ δεύτερος γιὸς τοῦ Ψυχάρη (1) θυμήθηκα, σὰν εἶδα, τίς προάλλες, τὴν προθήκη τοῦ βιβλιο-

(1) Index raisonné de la Mythologie d' Horace par Michel Psichari élève de philosophie au Lycée Condorcet. Paris. H. Welter, Editeur, 1904.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΔΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*)

Μὲ ὁ Θώμος Κρανιάς δὲν ἔρχεται κ' ἡ γυναικαδέρφη του χάει τὴν ὑπομονή. Ἡ ὀργή της ξεσπάει ὀλάκερη στὴν ἀνιψιά, στὴν πομπιεμένη. Σὰν τὸ κουτσὸ σκυλὶ τὴν πάει, ἀπὸ βρασιά τὴ κατακέφαλο δὲ θέλει νὰ τὴ δῇ στὰ μάτια της. Ἄν τὴ βραστάει καὶ τὴν ἀνέχεται στὴν κούλια, τὸ κάνει ὅσο νερθὴ ὁ πατέρας της, ὁ ἀνώτερος κατῆς, νὰ τὴ δικάσῃ. Ὡς τότε πρέπει νὰ σερ εἰ μιά ζωὴ ὑπόδικη, δουλεύοντας νυχτόπνευρα, κρυμμένη ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ κόσμου, περιφρονεμένη, βρώμικη, ἀνάλαγη, κουρελιασμένη. Ἄπ' τὸ φῶγ' ποὺ μαγειρεύει δὲν τρώει, στὴ φωτιά ποὺ ἀνάβει δὲν καθεται, στὰ στρώματα ποὺ στρώνει καὶ σηκώνει δὲν κοιμάται. Ἡ μεριά κ' ἡ τάξη της εἶναι κάτω στὸ κατώγι. Νὰ τὸ

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 326.

παλείου Ἐλευθεροδάκη, τὸ βιβλίο τοῦ πρώτου του γιου, τοῦ Ἐριέστου Ψυχάρη. «*Χῶρες τοῦ Ἥλιου καὶ τοῦ Ὑπνου*». Κι ἀφοῦ τὸ διάβασα, εἶδα πόσο δικαίως εἶχε ὁ Anatole France καὶ πόσο χαίρεται κανένας βλέποντας γερὰ καὶ ὠραία δέντρα, σὰν τὸ μεγάλο μας Ψυχάρη, ν' ἀπλώνουν τέτοια ὁμορφα κλαδιά.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι οἱ ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴν Ἀφρική, ὅπου πῆγε, ὑπαξιωματικὸς τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ, μὲ μιά ἀποστολὴ ποὺ ἔκανε ἡ Γαλλία ἐκεῖ κάτω στὰ 1907. Θυμοῦμαι μάλιστα, νὰ διαβῶσι στὶς φημερίδες πὼς ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, τὰ χαιρέτησε τὴν ἀποστολὴν στὸ γυρισμὸ της, συχάρηκε, στὸ λόγο ποὺ ἔβγαλε, ἰδιαίτερη τὸν Ε. Ψυχάρη, ὄχι μονάχα γιὰ τὴ δουλειὰ ποὺ ἔκανε λαμπρὰ, μὰ καὶ γιὰ τὸ κουράγιο ποὺ εἶχε, ἄρρωστος, νὰ μείνῃ σ' ἐκεῖνα τὰ κλίματα ὡς τὸ τέλος τῆς ἀποστολῆς καὶ ν' ἀκολουθήσῃ παντοῦ τοὺς συναδέλφους του.

Μιά μεγάλη καλλιτεχνικὴ χάρι φαίνεται σκορπισμένη σ' ὅλο αὐτὸ βιβλίο. Στὰ ταξίδια του σὲ χῶρες, ὅπως τὴν Ἀφρική καὶ τὴν Ἀσία, στὴν ἐντύπωση ποὺ τοῦ προξενῶν οἱ διάφορες φυλές τους, σὶς εἰκόνες ποὺ τοῦ παρουσιάζουν τὰ τοπεῖα, φαίνεται ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔχει μέσα του τὴν ποίηση καὶ τῆς καλλιτεχνίας τὴν πνοή. Δὲν τὸν ξεπαίρνει τόσο τ' ἐκπληκτικὰ θεάματα, ὅσο τὸν συνεπαίρνει ἡ καλλιτεχνικὴ τους ἀποψη· ὄχι μόνον ἡ μεγάλου πρῆψη φύση τὸν μαγεύει, μὰ κ' οἱ ἀνθρώποι μὲ τὰ κορμια, ποὺ ἡ ντυμασὰ τῶν αἰῶνων δὲ χάλασε, τοῦ φαίνονται σὰ μπρούτζινα ἀγάλματα ζωντανεμένα.

Τὸν μαγεύει, ἔπειτα, σὰν τοὺς γνωρίσῃ, ἡ ἀπλότητα καὶ ἡ φινέτσα τους, ἐκεῖνο τὸ ἀσύλληπτο κλισίωμα ποὺ γεννῶν οἱ γυμνὲς ψυχές τους, σκεπασμένες μονάχα μὲ παιδικτικὴ πονηριά. Ἐνας φίλος μου, ποὺ ἔμεινε χρόνια στὴν Ἰνδία, μὸς ἔλεγε πὼς ποτὲ ὁ κόσμος ὁ ἀρχαῖος τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Ρώμης δὲν τοῦ ξεκεπᾶστηκε παρὰ σὰν τὴν εἶδε γιὰ πρώτη φορά. Βλέποντας τοὺς ἀπογόνους τῶν ἱερατικῶν καὶ πολεμικῶν τάξεων, ποὺ τὸ αἷμα τους ἔμεινε μὲς τοὺς αἰῶνες ἀμόλυτο, σήμερα ἀπλούς θυρωροὺς ἢ στρατιῶτες, μισόγυμνοι τὸ πρωῖνὸ, ὄζω ἀπὸ τῶν γραφείων καὶ μαγαζιῶν τίς ἑστέες, τραγουδιστὰ νὰ σιγοδιαβάζουν τὰ ἱερά τους ἔπη, ἢ νὰ κουβεντιάζουν μὲ τὸ ἡμερὸ καὶ φινὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια, ἢ νὰ λούζονται καὶ νὰ καλλωπίζονται καὶ

βλέπει ὁ κόσμος ὀλοφάνερα πὼς ἡ ἀρχόντισσα ἀπ' τὸ χωριὸ δὲ δέχεται ἕνα ἀτιμία. Ἔτσι εἶν' ὁ νόμος στὰ ψηλὰ βουνα, ἔτσι τιμῶρησε ἄλλοτε τὴ δυχαιτέρα του κι ὁ ἀρχοντας Γουρνίτσας, ἔτσι κ' ἡ θεὰ ἔνοιε νὰ ἐξελίξῃ τὸ κρῖμα τῆς ἀρρατῆς τῆς ἀδερφῆς της. Γιὰ τὴ συχωρεμένη ἔπεσαν τότε οἱ συγγενεὲς κ' ἡ ὀργὴ τοῦ γεροδῆμαρχου πρᾶνε κ' ἔδωσε τέλος τὴν εὐχή του στὸ στεφάνωμα της μὲ τὸ γιὸ τοῦ φαλαγγίτη ταγματάρχη. Ἡ Φρόσω ξέρεε καλὰ πὼς ἡ θεὰ της θάταν πρὸ πρόθυμη ἀπ' τὸ μακαρίτη τὸν παπού της νὰ στρέξῃ σὲ παρόμοιο τέλος καὶ στὴ δική της τὴν περίσταση, ὅμως ἕνα τίτιο τέλος δὲν τῆς περνᾶει ἀπ' τὴ σκέψη της οὔτε σὰν ὄνειρο. Μὲ τάλανθευτο αἰσθημα τῆς προδομένης ἀγάπης της, νιώθει καλὰ πὼς τὸ πλοσιὸ παιδο ἔγινε ἄφαντο γιὰ πάντα. Καὶ σκύβει μ' ὄλη τὴν ἀπελπισία στὴ μοῖρα της. Ἡ καρδιά της δὲν ἔχει ἀπαντοχὴ καμιά, ἡ ζωὴ της εἶναι νὰ ὑπομένῃ μόνον. Γιὰ τοῦτο ξημερὸν ἡ μέρα καὶ νυχτόνε. Κριματισμένη, ἀνομη, καταραμένη. Ἡ ἀτιμία της βγαίνει μπροστὰ σὲ κάθε βῆμα της καὶ κίνημα. Σ' ὅ,τι γίνεται, σ' ὅ,τι χαλάει, αὐτὴ φταίει, σ' ὅ,τι σκοντάβει ἡ ζωὴ στὴν κούλια, αὐτὴ εἶν' ἡ ἀφορμή. Γκᾶπ, γκούπ' κοντόσα, στρίγλα! Ὡς καὶ στὴν

μὲς τὸ στρατῶνα νὰ γυμνίζονται, νὰ παίζουν καὶ νὰ παλεύουν, καταλάβαινε τότες στὰ λήθεια ἀπὸ τὰ κινήματα καὶ τὴν κορμωστασιά τους, τὴν ὁμορφιὰ τῆς ἀρχαίας ζωῆς.

Διαβάσετε (σελ. 67—68) πὼς περιγράφει ὁ Ε. Ψυχάρης τὴν πορεία ἐνὸς ἀφρικανοῦ καὶ δῆτε τί θὰ πῆ νὰ βλέπῃ κανεὶς τὸν κόσμο μὲ καλλιτεχνικὰ μάτια.

Ἀμὲ τὸ ἀριστερὸ τοῦ χεῖρι σηκωμένο βραστὴ τὸ κοντάρι του καὶ γλυστρᾶ λαφρὰ λαφρὰ σὰν τὸν ἁγγελοτῆς Νίκης. Τὸ κεφάλι του, ἀπάνω στὸν ἀφιλὸ καὶ μακρὺ του λακμό, γέρνει λίγο πρὸς τὰ ἐπίσω, καὶ κάποτε γυρίζει πρὸς ἐμένα τὰ μάτια αὐτοῦ τὰ μεγάλα καὶ ἀμυγδαλωτά, ἐνῶ τὰ χεῖλια αὐτοῦ ἔχουν ἕνα φινὸ χαμόγελο. Μ' ἀρέσει ν' ἀκολουθῶ τὸ εὐκολὸ παίξιμο τῶν μυῶνων του ποὺ αἰεὶναι τετωμένοι σὰν καθαρίο ἀτσάλι. «*Πόδας ἀκόως*». Ἔτσι φαντάζομαι τὸν Ἀχιλλεῖα· κι αὐτὸς ἀὸ Ἀφρικανὸς εἶναι, θαρρῶ, τὸ ἰδεῶδες τῆς ἑλληνικῆς ὁμορφίας. Μοιάζει μὲ τοὺς ἐρήθους σὶς μεταόπει, τοῦ Παρθενῶνα, ποὺ εἶναι ὅλο νεῦρο καὶ ἀπλότῃ στὴ νεανικὴ τους στάση. Ἔτσι τῆς ρατσας ἡ ὁμορφιά χαμῆνη σὲ μᾶς—συλάχτηκε ἔδῳ ἀνέγγιχτα καὶ δείχνει ὅ,τι ἴσως εἴκοσι, πρὶν ὅς «*χχλασούν τὰ εἰαττώματα τῆς παρακμῆς*».

Παρακάτω ἀπαντοῦμε μιά ὠραία ἀνάλυση καὶ ψυχολογία ἐνὸς ἀκολουθοῦ του, τοῦ Σαμα, ποὺ τὸν συνοδεύει σὶς πορείες του καὶ πεθαίνει σὲ χεῖρικ του Μὲ τὴ λεπτότητα καὶ πόσο ἀπαλά—χωρὶς ἀνοῦσιες αἰσθηματικότητας—μᾶς περιγράφει τὰ συναισθήματα ποὺ γεννῶν στὴν ψυχὴ του ἡ ἀφοσίωση τοῦ Ἀφρικανοῦ καὶ τὸ τραγικὸ τοῦ τέλους!

Σ' ἄλλο κεφάλαιο περιγράφοντας ἄλλη φυλὴ, συγγενεὶα τῶν Περσῶν, δείχνει πὼς αὐτὸς ὁ ζουγρᾶρος τῶν Ἀφρικανικῶν τοπεῖων καὶ τῶν κατοίκων της ἔχει κληρονομήσει τὴν ἐπιστημονικὴ οὐλίβα τοῦ πατέρου του καὶ κατέχει πολλὰ ἀπὸ τὰ φιλοσοφικὰ καὶ ἱστορικὰ ψιλολογήματα του.

Ἄλλὰ ἡ Ἀφρική δὲν ἔχει μονάχα πλοῦσια φύση καὶ μεγαλόπρεπα τοπεῖα. Ὁ ἥλιος ἐκεῖ δὲ σκορπᾶ μονάχα τὰ ἀπεριγραπτα χρώματα καὶ τὴ ζωογόνα ζεστασιά του. Σκορπᾶ καὶ τὴ θανατηφόρο λαύρα του καὶ τὴν ἀπαίσια ζεραῖλα. Κι ὄχι μόνον ὁ ἥλιος μὰ καὶ τὸ φεγγάρι. Ἄκ' ἔδῳ ὁ ἥλιος δὲν εἶναι πια εὐεργετικὸς θεὸς ποὺ ὠρμάζει τὰ σταφύλια καὶ ἐκάνει τὰ περιβόλια μας ν' ἀνθῶν. Εἶναι ὁ κακὸς ἐδαίμονας ποὺ γεννᾶ σκουλήκια στὰ ψοφίμια ποὺ

καρδιά τοῦ μικροῦ Γεσίλα ζῦπνης ἢ συναίσθηση τῆς προσβολῆς ποὺ ἔκαμε ἡ ἀδερφὴ στὴν κούλια. Γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἡ Φρόσω ἀπ' τίς κλωτσιές του πρέπει νὰ στέιη μὲ μιά κουταλιά γλυκὸ στὸ χεῖρι, μὲ μιά χούφτα μύγδαλα ἢ σταφίδια, ἢ τὸ λιγότερο μ' ἕνα δίλεπτο κλεμένο ἀπ' τὸ κομπόδεμα τῆς θεῆς μὲ χί ια καρδιοχτύπια. Ζωὴ ἀνεβάσταγη. Τὸ σκότωμα ἀπ' τὸ χεῖρι τοῦ πατέρου, ποὺ τὴ φοβερίζει ἡ θεὰ της ὀλοφάνερα, τὸ καρτερεῖ σὲ λυτρωμὸ.

Ἔτσι θλιθερὴ, ταπεινωμένη βρῆκε τὴν κόρη του ὁ Θώμος Κρανιάς σὰν ἤρθε τέλος μὲ λαμπρὴ νὰ φῆ τᾶνι μαζί μὲ τὰ φρανὰ του. Κ' ἡ θεὰ ξαφνίστηκε ἀπ' τὸ φέριμὸ του στὴν ἀτιμασμένη. Ὅχι μόνον δὲν τῆς μίσησε τὰ πλευρά, μὰ κι ὅλα τὴν ἀγκαλιάσε ἐκεῖ ποὺ τὸν προσδέχτηκε στὴν πόρτα. Ἐναν ἄγριο λύκο, ἕνα θηρὸ μανιωμένο περῖμενε τὸ γαμπρὸ της ἢ χωριάτισσα, νάρθη νὰ σπᾶση κόκαλα, νὰ τρίξῃ δόντια, νὰ γυρίψῃ λόγο κι ἀπ' αὐτὴ τὴν ἴδια πὼς ἔλεισε τὰ μάτια της, πὼς ἄφισε νὰ μπῆ ἢ ντροπὴ στὴν κούλια του, καὶ τώρα βλέπει μπροστὰ της ἕναν πατέρα ἀδιάφορο.

ἀποσυνθίεται τὸ κάθε τι καὶ τὸ πυτίζει μὲ τὴν ἐβρώμα τῶν σαπημένων πτωμάτων. Στὴν ἐποχὴ τοῦ καλοκαιριοῦ, ὅπταν καθὲ ἡσκιος ἔχει χαθεῖ, ἐπὶ λουλούδια, τὰ δέντρα κ' ἡ γῆ ἀκόμα φαίνονται ὡς νὰ φοβοῦνται τὴ ζωὴ. (σελ. 171). Ἄλλη ἀγωνία μᾶς περιμένει ποῦ θὰ μᾶς βαστήξῃ ἄγρυπνους ὅλη νύχτα. Μία δύναμη, ἐπίσης ἀναπόφευκτη ὡς ἐκείνη τοῦ ἡλίου, θὰ μᾶς κυριέψῃ τὸ φεγγάρι, τὸ θεῖο ἐπὶ τὴ Γαλλία, εἶναι ἐδῶ ἄγριο καὶ ἐσάν τὸ μαγνήτη. . . (σελ. 180 1) Εἶναι ὠραῖο τὸ κομμάτι αὐτό, ἢ καλλίτερα ὅλο τὸ κεφάλαιο, μὲ τὴν περιγραφήν τίτοιου φεγγαριοῦ, ἀγνωστοῦ στίς ἀπτικῆς μᾶς νυχτιῆς.

Τὰ τελευταῖα κεφάλαια «Ἀποχαριστισμὸς στοὺς βαρβάρους» καὶ «Ἐπίλογος» εἶναι, σάμπως νὰ ποῦμε, ἡ φιλοσοφικὴ δικαιολογία τοῦ ἀποικισμοῦ καὶ τοῦ ἐσπλώματος τῶν Ἑυρωπαϊκῶν ἰθῶν ἐπὶ τὴν Ἀφρική. Τὸ συνέπαιγμα τῆς Νιότιας, ἴσως τῆς μόνης ὠραίας καὶ πρακτικῆς θεότητος ποῦ ἀξίζει, φαίνεται νὰ κυβερνᾷ ἐδῶ τὸ συγγραφεύς. Ἄς σταματήσουμε ἐδῶ καὶ ἄς τὸν εὐχαριστήσουμε ποῦ μὲ τίς ὠραῖες πινελιὰς τοῦ βιβλίου του καὶ τὸ λεπτό ἀρώμα τῆς εὐγενικῆς τοῦ ψυχῆς μᾶς ἐκκεῖ νὰ νοιώσουμε μέσα μας, γιὰ μερικῆς στιγμῆς, τὴν φλόγα τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Νιότιας.

Δ. Π. Π.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΟ*

Ἐκαρδίστηκα ὅταν ἄκουσα νὰ κατηγορεῖται καὶ ὁ «Ἐργάτης» τῆς Σμύρνης γιὰ μαλλιαρόν, δηλ. γιὰ χυδαῖος καὶ ὑπερπροδότης ποῦ θέλει, ὡνεὶ καὶ καλῶς, νὰ μιλήσῃ στοὺς ἀνεργῶτας τοῦ τῆ γλώσσα ποῦ νιώθουνε καὶ ποῦ ζιστάνονται. Ἄς εἶναι ἡ νεοελληνικὴ ἀνοησία δημιούργησε ἕνα κούφιο ἐπίθετο γιὰ νὰ τὸ πετάει σὰ σκπιολέμονο καταπάνου σ' ὅ,τι δὲ νιώθει ἢ σ' ὅ,τι δὲν τὴν συμφέρει νὰν τὸ νιώσει. Ἄ ζῶσις σήμερον κ' ἡ Ἄλεπού τοῦ μύθου ἴσως οἱ γούροι πὼς μαλλιαρὰ θὰν τᾶλεγε τὰ σταφύλια τῆς κληματαριάς, σὰ θᾶλεπε πὼς δὲν μποροῦσε νὰν τὰ φτάσει.

* Δημοσιεύτηκε στὸν πρωτοχρονιάτικο «Ἐργάτη» τῆς Σμύρνης. Ἄμα τὸ διαβάζει τυπωμένο ἕκαστος καὶ τὴν ἀκόλουθη σκέψη: Νᾶξεις σ' ὁ σκόπος σου τὸ σοσιαλισμό, ἔργονο τὴν καθαρῆς καὶ νὰ κερτερεῖς ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ παντρεύεις καραχάκι μὲ ἀπρόνοη καὶ νὰ κερτερεῖς νὰ σοῦ γενῶνται κενάρια.

ἕνα ἄχρονα δὶχως θυμὸ καὶ δίψα ἐκδίκησης σ' ἕνα παιδί μπακάλη, ποῦ ἀτίμασε καὶ καταφρόνησε τὸ σῶν του. Τῆς εἶν' ἀδύνατο νὰ τὸ ξηγήσῃ. Τοῦ κακοῦ καρτερεῖ νὰ τῆς ἀνοίξῃ τὴν κουβέντα αὐτὸς Περνῶν οἱ μέρες καὶ ὁ Θῶμος Κρανιαῖς δὲ μιλεῖ. Νᾶξῃ κᾶνα σχέδιο σὸ νου τοῦ καὶ δὲ θέλει νὰ τὸ φανερώσῃ; Νᾶ μίλησε μὲ τὸν πατέρα τᾶτιμαστὴ τῆς κόρης του, νὰ τοῦ ἔχει τᾶξες ἴποτα κ' ἡσύχασε; Ἡ γυναικὸς δὲ μπορεῖ νὰ βεῖ ἡσύχια ὅσο νὰ μάθῃ. Θέλει νὰ τοῦ πιάσῃ οὐκία πρώτη αὐτῆ, μὰ ἡ γλώσσα τῆς δὲ λύνεται. Τὸν φέρνει ἀποδώ ἀποκεῖ, τοῦ λέει γιὰ τᾶγορί του, ποῦ ἔρχισε νὰ μπαντιδεῖν, γιὰ τίς μικρότερες, ποῦ δὲ μαζώνονται ἀπ' τὴ γειτονιά, μὰ ἀπ' τὸ σοκάκι τῆς Φρόσως τρέμει νὰ περάσῃ. Ὁ λόγος ἔρχεται ἐπὶ χεῖλη τῆς καὶ σταματᾷ, κομπιάζει νᾶβῃ. Γιατί σὰ νὰ μὴ θέλει νᾶβῃ, καὶ ἀπ' τὸ νου τῆς τὸ πὼς καὶ αὐτὴ δὲν ἔκχετο τὸ χρέος τῆς, δὲν εἶχε τέσσαρα τὰ μάτια ἐπὶ τὸ θηλυκὸ τῆς ἀδερφῆς τῆς. Κ' ἔτσι περνᾶν οἱ μέρες. Ὁ Θῶμος Κρανιαῖς πάει κ' ἔρχεται ἐπὶν κερφενὲ κ' ἡ χωριάτικα σάξει μὲ τὸ ξέγνικμά του.

Ἀντίθετα ἀπ' αὐτὴ ποῦ ψεύτισαν οἱ ἐλπίδες τῆς, ἡ Φρόσω ἀτίς τὸ θάνατο, ποῦ καρτεροῦσε νὰ τῆς ἔρθῃ μὲ τὸν πατέρα, ἔχγαντίσε ἐπὶν ὄψη του

τὸ ἴδιο ἔπαθε καὶ ὁ «Ἐργάτης» μὲ τίς λόγιες Ἄλεπούδες τῆς Σμύρνης. Τὸν εἶπανε μαλλιαρὸ ὅσο δὲν καταλάβαινε τὸ μεγάλο σκοπὸ του. Καὶ σκοπὸς του εἶναι νὰ φωτίσει καὶ νὰ διαφεντέψῃ τίς ἐργατικῆς καὶ λαϊκῆς τάξες, καὶ σὲ τίτιο σκοπὸ καὶ ἀνάλογο ὄργανο χρειαζότανε—δηλ. ἡ λαϊκὴ λαλιά, ἡ γλώσσα ποῦ τὴ νιώθει ὁ λαός, ποῦ μπαίνει ἐλπίσα ἐπὶν ψυχῆ του, ποῦ τὴ μεταχειρίζεται σὲ κάθε ἀνάγκη του.

Ὁ φίλος μου Πέτρος Βασιλικός, ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους δικούς μας ποῦ χροῦνε μελετᾷ ἐπιστημονικὰ καὶ σ' ἔλα του τὰ καθέκαστα τὸ ἐργατικὸ ζήτημα, μοῦγραψε πέρι ἀπὸ τὸ Μόναχο πὼς εἶναι νὰ χτυπάει κανεὶς τὸ κεφάλι του ἐπὶν τοῦχο ὅσα βλέπει σοσιαλιστάδες (κ' ἐνοοῦσε τὸν κ. Ἀρκαούλη μὲ τὴν «Ἐρευνά» του) νὰ μεταχειρίζονται γλώσσα ποῦ δὲν τὴ νιώθει ὁ ἐργάτης, καὶ νὰ φαντάζονται πὼς δουλεύουνε γιὰ τὸν ἐργάτη! Πέρι ἕνας κτηνιατρός ἐπιστήμονας ἐδῶ, ὁ κ. Κωνσταντινίδης, ἔβγαλε ἕνα φυλλάδιο, τὸ «Γελαδέρη», γραμμένο ἐν καθάρια δημοτικῆ γλώσσᾳ. Τὸν περὸς μὲν χρόνον εἶχε βγάλει ἄλλο φυλλάδιο, τὸ «Ἀλογογιατρός», γραμμένο καὶ αὐτὸ ἐπὶν δημοτικῆ. Ἐκφραστήκαμε. Ὁ δικός μας, ὁ Ρήγας Ἰκολφης, πῆγε καὶ τὸν ἀντάμωσε:

— Γιατί, τὸνὲ ρώτησε, γράφατε τὸ βιβλίον σὲ δημοτικῆ γλώσσᾳ; Εἶστε δημοτικιστῆς;

— Οὔτε δημοτικιστῆς εἶμαι, τοῦ ἀποκρίθηκε, οὔτε καθαρῆς ὀνομασίου. Εἶμαι Ρωμιός. Κι ἀφοῦ τὸ βιβλίον μου θὰν τὸ διαβάσουνε Ρωμιοί, τὸ γράφα Ρωμαϊκῶς. Ἄν τὸ διαβάσανε Γερμανοί, θὰν τὸ γράφα γερμανικῶς, καὶ ἂν τὸ διαβάσανε Φραντζέζοι, φραντζέζικῶς θὰν τὸ γράφα!

Τὰ λόγια τοῦ Πέτρου Βασιλικῆ καὶ τὰ λόγια τοῦ κ. Κωνσταντινίδη, τὰ ξαναθυμῆθηκα τίς περὸς ἄλλες ὅσα βγήκε ἐπὶ τὸ «Μέλλον», μὲ πολὺ καλὴ ἐφευρετικὴ σοσιαλιστικὴ γραμμένη ἐπὶν καθαρῆς ὀνομασίου. (**). Τὰ ξαναθυμῆθηκα καὶ τὸν περὸς μὲν Μάρτη ἐπὶν Πάτρα, ὅταν εἶπα σὲ κάπια ἐργατικῆ σύναξη μερικὰ λόγια ἀπλὰ ἐπὶ ἀπλή γλώσσᾳ. Δίχως νῆμαι ρήτορας, τὰ κατὰφερα μὲ τὴν ἀπλή γλώσσᾳ ποῦ μεταχειρίστηκα νὰ ἰθουσιάσω τοὺς ἐργάτες, νὰν τοὺς κερφώσω μισὴ καὶ ἀπάνου ὄρα ἐπὶν θέσει τοὺς καὶ ἐπὶ τὸ τέλος τοὺς ἔκαμα νὰ μὲ χερκοροτήσουνε. Ὑστερ' ἀπὸ μὲνα ἀνέθηκε ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ Πρόεδρος τοῦ ἐργατικῆ συλλόγου, ἐπιστήμονας γερός καὶ ρήτορας πρώτης γραμμῆς, καὶ τοὺς μίλησε ἐπὶ μὲ γλώσσᾳ ποῦ θὰν τὴ ζήλευε καὶ ὁ κ. Μιστριώτης. Οἱ ἐργάτες, ψυχροὶ καὶ ἀσυγκίνητοι, χᾶσανε ὅπως χᾶ-

(**) Τὸ «Μέλλον» τώρα τελευταῖα ἀρχίησε νὰ γράφεται ἐπὶ κάπως ἀνθρωπινώτερη γλώσσᾳ.

σκουν τὰ μικρὰ παιδιὰ ὅσα βλέπουνε νᾶνεβαίνει ψηλὰ μὲ σαπουνόφουσα.

Θέλω νὰ πῶ δηλ. πὼς ἀνάλογο μὲ τὸ σκοπὸ μᾶς πρέπει νῆναι πάντα καὶ τὸ ὄργανο. Θέλωμε νὰ μιλήσουμε τὴν ἀλήθεια ἐπὶ λαό; Ἀνάγκη πᾶσα νὰ μεταχειριστοῦμε τὴν ἀληθινὴ μᾶς γλώσσα. Θέλωμε νὰν τὸνὲ γελασοῦμε; Ἡ Δημοτικὴ δὲ θὰ μᾶς συντρέξῃ καθόλου καὶ θὰ παραχωρήσῃ εὐγενικώτατα τὴ θέση τῆς ἐπὶν κ. Καθαρῆς ὀνομασίου, ἐπὶ ἐπίσημο, νὰ ποῦμε, ὄργανο τῆς Ψευτιᾶς.

16 12.08

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΥΡΙΟΣ

Φίλε Νουμᾶ,

Τὴν περὸς μὲν Κυριακῆ, ὁ σεβαστὸς κ. Παπαλεξαντοῦς μίλησε ἐπὶν Δημοτικὸν Θέατρον, γιὰ τὰ δημοτικὰ τριγυρία, γιὰ τὴν ἐλληνικὴ μουσικὴ καὶ γιὰ τοὺς ἐθνικοὺς χορούς. Ἐπὶ τὸν ἔξορον ὅλοι πῶς ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ κ. Π. «γλυκίων μέλιτος ῥεῖ ἀυδὴ». Διγοστοὶ ὅμως ἔξορον τὴν ἀγάπην κ' ἐνθουσιασμὸν ἔχει ὁ κ. Π. γιὰ τὴν ἀδίαρτη Τριάδα τῶν δημοτικῶν τριγυριῶν (sic), τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ χοροῦ. Καί, φωνικῶς, δὲν μποροῦσαν οἱ ἀκροατῆς του νὰ τὸ νοιώσουν ἀπὸ τὰ ἐξώδικα μεταφυσικὰ του νοήματα, καὶ πελαγώνανε ἐπὶν ὑπερκαθάρια νερά τῆς βαθιᾶς τῶν οἰτορειᾶς. Κόντευε ἐπὶ μισὰ ὁ λόγος, κ' ἡ κούρα σάλα τοῦ Δημοτικῆ ἔπρεπε νὰ ζεσταθῇ ὀνομασίου. Μία οἰτορικώτατη ἀποστορφή γιὰ τοὺς «βδελυροὺς ἀσπάλακας, τοὺς μαλλιαροὺς» ἔφερε ἀμέσως τὸ ἀποτέλεσμα. Τὰ χέρια βρόντηξαν ἐπὶν μὲ τᾶλλο, ζώησεπε τὸ ἀκροατήριον, καὶ ὁ κ. Π. ἔπρεπε νὰν ἀποφύγῃ ἀπὸ τὸν ἄγιο ἐνθουσιασμὸν τοῦ γιὰ τὴν δημοτικὴ γλώσσᾳ καὶ ποίησιν, ὅσο ἀνάδασε—ὄλιος νοστιμάδες—μερικὰ πλαστογραφημένα οἰτορὰ ἀπὸ τὴν δημοτικὴν μετάφρασιν τῆς Νέας Διαθήκης.

Τὸ κακὸ ὅμως εἶναι, πὼς αὐτὴ τὴν πλαστογραφία τὴν ἔχουν καρωμένη ἄλλοι πῶς ἐξυπνοὶ ἀπὸ πρῶν, κ' ἔτσι ὁ σεβαστὸς κ. Ν. Παπαλεξαντοῦς δὲν μπορεῖ νὰ πάρῃ τὸ δίπλωμα τῆς εὐρεσιτεχνίας. Τὸ χερτότερον, πὼς ὁ καθημερινὸς ὁ τύπος δὲν ἔγραψε λέξην γιὰ τὸ κατὰφρονα τοῦ κ. Π. Καὶ τὸ πῶς χερτότερον ἀκόμα, πὼς δὲ βροῦθηκε ἄλλος παρὰ ἕνας «ἐπικατάρατος μαλλιαρός» γιὰ νὰ τὸ ἀθανάτισῃ μὲ μὲ γραφὴν τοῦ ἐπὶ «Νουμᾶ».

Πατήσια, 13/1/1909.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

καὶ πῶς τὸ θερροῦσε χαμένο ἀγύριστα. Ἡ ζωὴ τῆς σὰ νᾶχε ὀνομασίου γιὰ παντοτινὰ, θρᾶνε μὲς τὴν κούλικ καὶ ἐπὶν μαύρην σκέπην τῆς, ποῦ φορεῖ ἀκόμα ἐπὶ τὸ θάνατο τῆς; μανικῶς κάτω ἐπὶ αὐτὴ δὲν ἐκρούσῃ μονάχῃ τὰ κομένα τῆς μαλλιά καὶ τὰ χλωμά τῆς μάγουλα, μὰ κάθε γέλασμα μᾶζι καὶ κάθε ἐλπίδα. Τὸ γέλιο τὸβλεπε ἐπὶν κατὰφρονα τῶν ἄλλων μόνο. Καὶ τώρα ξαφνικὰ ὁ πατέρας τῆς φέρνει ἕνα ἀπόλαμπο, ἕνα ἀπάντεχο ξεθάμπωμα τῆς νύχτας ποῦ ἦταν ἀπλωμένη γύρω τῆς. Τὸ χαμόγελο ποῦ ἔχει πάντα ἐπὶ χεῖλη τοῦ γι' αὐτὴ, τὸ βλέμμα τοῦ ποῦ πέρτει ἀπάνω τῆς γεμάτο ἀγάπην, κάνουν καὶ τὰ δικὰ τῆς χεῖλια νὰ γελάσουν μὲ στικμὴ κ' ἡ φωνὴ τῆς σὰ νὰ βροῦσκῃ ἐπὶν πλευρὸ τοῦ ἕνακ ἀπὸ τὸν πλοῖο τῆς τόνο. Ἐκφνίζεται ἀπ' αὐτὸν κ' ἡ ἔδρα. Ἡ Φρόσω ἀρχίηκε νὰ ξαναζῆ. Μὲ ἀγάπην ἀπέραντη ἀνοίγεται μὲς τὴν ψυχῆ τῆς, πῶς ἀπέραντη ἀπ' τὴ θλίψη τῆς καὶ ὡς τόσο τῆς φαίνεται πολὺ μικρὴ, πολὺ στενὴ νὰ κλεισθῇ μέσα τὸν πατέρα. Τὰ μάτια τοῦ θέλει νὰ βλέπῃ πάντα, τὴ φωνὴ τοῦ πάντα νὰ γρικᾷ. Τὴν αὐγὴ τὸν καρτερεῖ μὲ καρδιοχτύτι νὰ ζῇ πνήση, τὸ μεσημέρι λχταράει πῶς νᾶκούσῃ τὸ πᾶτῆμά του ἐπὶν αὐλόπορτα, τὸ δειλινὸ ἐπὶν κήπῳ

σὰ νὰ ξαναγυρῆ τὴν ἀνοίξῃ τριγύρω του. Μᾶζι τοῦ ἠθελε νᾶναι ὅλη τὴν ὄρα, νὰ τρέξῃ πάντα πίσω του, σὰ νὰ ξαναγίνε μικρὸ παιδί. Τὸ αἰσθημα τοῦ πλανημένου σ' ἔρμω κρᾶ καὶ παγωμένη ποῦ ἀντικρῶζει ξεφανα πῶς φωνῆς. Ὡς τόσο κατὶ κρατεῖ τὴν Φρόσω νὰ ζυγώσῃ ἐκεῖ, κατὶ τὴν τρομάζει νὰ μείνῃ μοναχῇ μὲ τὸν πατέρα τῆς. Πίσω ἀπ' τὸ γέλιο τοῦ, ἀπὸ τὸ γεμάτο ἀγάπην βλέμμα σὰ νὰ σηκώνεται: ἕνα σύγνεφο ἀπὸ ἔργια καὶ ἀπὸ ἡλίψη, ἕνα σύγνεφο ποῦ αὐτὴ τὸ βλέπει μοναχὰ καὶ φαντάζεται πὼς εἶν' ὁ ἀχνὸς τῆς πίκρας καὶ τοῦ πόνου ποῦ τοῦ ἔχει στάξῃ ἐπὶν καρδιᾶ ἡ μοῖρα κ' ἡ ντροπὴ τῆς κ' ἔτσι ἡ εὐτυχία ποῦ αἰσθάνεται ἐπὶν πλάγι τοῦ θρᾶνετῃ κ' ἐκείνη. Για νὰ σκορπίσῃ αὐτὸ τὸ σύγνεφο ἀπ' τὸ μέτωπό τοῦ ἕνας τρόπος εἶναι μόνο, ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἡμέρωνε καὶ τὴν θεῖα μᾶζι, θὰ ἡσύχασε τὸν κόσμον καὶ θὰ τῆς ἔδινε καὶ αὐτῆς τῆς ἔδρας πᾶλε τὴ ζωὴ καὶ τὴν τιμὴ τῆς. Μὰ αὐτὸ εἶν' ἀδύνατο, τὸ ἔξορον μόνῃ τῆς καλλίτερα ἀπὸ τὸν καθέναν. Καὶ θλίβεται τὸ δῆστυχο πατέρα πῶς πολὺ ἀπ' τὸν ἑαυτὸ τῆς. Ὡς νὰ μποροῦσε ἐκεῖνος νᾶνῶθε τὸν πόνον τῆς γιὰ τὸ κακὸ ποῦ τοῦ ἔκαμε, ὡς νᾶχε τούτῃ κᾶνε τὴ δύναμιν νὰ τοῦ ἀνοίξῃ τὴν καρδιᾶ τῆς! Αὐτὸ μὲνᾶκα λαχτα-

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 1908

ΓΕΝΙΚΟΣ ΛΟΓΟΛΙΣΜΟΣ Β. ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1908

Κατάσταση της 31 Δεκεμβρίου 1908

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	
Ταμείον	1,359,760.77	Κεφάλαιον μετοχικών επιχειρήσεων	20,000,000.—
Είς μεταλλικόν	1,619,532.31	Κεφάλαια αποθεματικά	4,000,000.—
Τραπεζικά γραμμάτια	36,479,561.15	Εκτακτόν	9,500,000.—
Μαθηματικά γραμμάτια	5,264,575.58	Τραπεζικά γραμμάτια εν κυκλοφορία	61,778,575.42
Αντίστοιχον μεταλλ. Τραπεζής	977,657.08	Ι. διά λογαριασμών της Κυβερνήσεως	56,723,198.45
Εξωτ. λογαριαμοί	61,778,575.42	α) της Εθνικής Τραπεζ. της Ελλάδος	56,598,798.45
Προδόν έκδοθέντος Εθνικού δανείου	10,500,000.—	β) Προνομ. Τραπεζ. Ηπειροθεσσαλ.	194,403.—
Εθνικών Σιδηροδρόμων 4/10 τοσ 1902	59,267,043.—	Κερματικά γραμμάτια διαπραχθέντα και μονοδράχμια	8,496,097.68
Ελλ. Κωδ. επί άναγκ. κοιν. τραπ. γραμμ.	5,363,103.82	Καταθέσεις άνω τόκου εις μεταλλικόν	11,090,760.11
Εθνικών Σιδηροδρόμων και μονοδράχμων	735,523.21	Καταθέσεις άνω τόκου	239,237.13
Ομολογιακά Εθνικών δανείων	309,217.41	Επιταγών πληρωτέων	1,159,857.18
Εντοκα γραμμάτια Έλλ. Δημοσίου εις τραπεζικά γραμμάτια	426,305.80	Μερίσματα παραληθέντα	1,899,094.26
Άξια συναλλαγματίων προς είσπραξίν	108,830.—	Μέρισμα Β. εξετησίως 1908 προς δρ. 100.— επί έκδοσης μετοχής	218,270.—
Συναλλάγματα και γραμμάτια χαρτοφυλακίου	24,024,248.73	Αιθνήσ Οικονομική Έπιτροπία	2,000,000.—
Καθυστερήσεις προεφορήσεων	663,840.56	Λογός καταθέσεων εν δημόσι.	2,946,683.13
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	2,159,062.28	Έπιταγών πληρωτέων	380,809.40
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	12,706,856.06	Μερίσματα	2,275,494.82
Ανόμισα επί εναχθέρ χρηματογράφων	2,187,952.75	Καταθέσεις Δημοσίου επί τόκω εις χρυσόν	250,010.—
Ανόμισα επί εναχθέρ χρηματογράφων	7,353,738.26	Καταθέσεις Δημοσίου επί τόκω εις χρυσόν	6,010.—
Ανόμισα επί εναχθέρ χρηματογράφων	5,845,278.56	Καταθέσεις Δημοσίου επί τόκω εις χρυσόν	259,643.15
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	5,122,554.20	Καταθέσεις Δημοσίου επί τόκω εις χρυσόν	21,888.18
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	2,728,794.93	Έντοκος κατάδ. Δημόσι. επί χρυσόν	977,657.08
Ανόμισα χρυσ. επί εναχθέρ χρηματογράφων	30,729,740.35	Έντοκος κατάδ. Δημόσι. επί χρυσόν	103,657.31
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	19,040,488.86	Κατάθεσις Δημοσίου (Κληρονομ. Συγγροθ) εις τραπ. γραμμάτια	1,223,047.99
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	1,060,769.78	Κατάθεσις Δημοσίου (Κληρονομ. Συγγροθ) εις τραπ. γραμμάτια	42,942,127.47
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	781,146.29	Καταθέσεις έτερον.	84,946,665.46
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	83,982.14	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	128,511,840.92
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	7,877,368.90	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	41,180,040.—
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	18,243,360.39	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	20,771,100.—
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	2,016,400.—	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	2,546,574.—
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	43,729,840.93	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	837,987.50
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	20,729.74	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	12,151,492.18
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	99,181.91	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	1,148,927.80
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	1,324,554.12	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	1,047,874.18
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	10,291,894.12	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	40,351.42
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	4,220,414.26	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	1,609,625.29
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	9,775,530	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	5,591,653.20	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	29,400.—	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	716,200.—	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	119,702.50	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	1,181,000.—	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	
Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	306,436.94	Ανοικτοί λογαριαμοί επί εναχθέρ χρηματογράφ	

ράει, τή δύναμη όμως δέν τή βρίσκει. Κ' ή ψυχή της βασανισμένη από τόν πόνο της, τυραννισμένη αδιάκοπα κι αλύπητα από τή χωριάτικη, δλο και φουσκώνει. Ός πού ήρθε μιὰ στιγμή τὸ ξέσπασμα ἀπὸ μόνο του.

Ἡ θεὰ συντάχονταν νὰ πάη στὴν ἐκκλησιὰ. Ἦταν λαμπρὴ τὴν ἄλλη μέρα κ' ἡ Φρόσω θὰ σφουγγαρίζε τὴν κούλια.

«Τί κάθισαι, τί μιμνρρίζεις, πάζει ἡ ὄρα γιόμα», γκρίνιαζε ἡ πρώτη, βλέποντας τὴν ἀνιψιά νὰ τρίβη ξέικαρδα τὸ πάτωμα τῆς σάλας.

Ἡ Φρόσω φοβούταν μὴν ξυπνήσῃ τὸν πατέρα, πὺ κοιμούνταν ἀκόμα στὴν ἄλλη κάμαρα καὶ δὲν ἔβαζε δύναμη στὸ πόδι.

«Σκρόφα, θὰ μὲ κολάσεις; ξέρ'ς πὺς θὰ μετὰ λάβω σήμερα», φώναζε πάλι ἡ θεὰ, σὰν εἶδε πὺς ἡ Φρόσω δὲν ἀκουε τὸ λόγο της· αὐσπάρχα, σοὺ 'πα πάρε τὰ ξερά σου!»

Ἦθελε νὰ γίνεταὶ ὁ λόγος της χωρὶς ἀντιλογία κι ἀργετα καὶ μάλιστα ὅταν ἐκεῖνος πὺ προστάζονταν ἦταν ἡ Φρόσω. Τούτῃ όμως ἱπίμεινε νὰ

τρίβη σιγαλὰ κι ἀργὰ, δίχως νὰ φανερόνη τὴν αἰτία. Ἦξερε πὺς ἡ θεὰ δὲν ἔβλεπε μὲ καλὸ μάτι τὴ συμπνετικὴ της ἀνταπόκριση μὲ τὸν πατέρα.

Ἡ χωριάτικη ἀναφε:

«Τῆρα ἡ στρίγλα, δὲ γρικαίει!»

Μιὰ καλὴ χριστιανὴ δὲ φτάνει νὰ μὴ βάλῃ μόνο τίποτε τὸ στόμα της· ἀνήμερα πρὶν πάη νὰ μεταλάβῃ, πρέπει σὺ-ωρα καὶ νὰ μὴ βγάλῃ λόγο κακὸ ἀπ' τὰ χεῖλι της. Μὰ ἡ Φρόσω φούρικισε τὴ χωριάτικα μὲ τὴν ἱπιμονὴ της καὶ τούτῃ δὲ μποροῖσε πὰ νὰ πάη νὰ κοινωνήσῃ.

«Κεφάλι ἀγύργιο! Ὡ' ἔθελ' ὁ τρισκατάρτος νὰ μ' ἀλικοτίσεις σήμερα», ξέσπασε ἡ ὄργῃ της ἀκράτητῃ καὶ τὸ χεῖρι της, γυμνασμένο καθῶς ἦταν στὸ ἔργο, ἔπεσε μὲ ὅλη τὴ δύναμὴ του στὰ τυπᾶκος κεφάλι.

Ἡ Φρόσω, κάνοντας νὰ φυλαχτῇ, γλύστρησε στὸ βρεμένο πάτωμα κ' ἔπεσε χάμω. Μὲ τὸ γλύστρημα όμως κάπιο ξεσκίδι ἀπὸ τὴ σκούπα πὺ πατούσε, τρύπησε τὴ φτέρνα της.

«Φρόσω, Φρόσω!» ἀκούστηκε ἔξαφνα ἀπ' τὴν ἄλλη κάμαρα ἡ φωνὴ τοῦ Θώμου Κρανιά.

Ἡ θεὰ ἔφυγε ἀραδιάζοντας κατάρες κ' ἡ Φρόσω ξεχάνοντας τὸν πόνο της, σηκώθηκε καὶ χύ-

μησε στὴν πόρτα, πὺ πίσωθὲ της ἔκραζε ὁ πατέρας.

«Παιδί μου, Φρόσω!» εἶπε ὁ Θώμος Κρανιάς, ἀνασηκωμένος στὸ κρεβάτι του, μὲ τὰ μάτια θολὰ ἀκόμα ἀπ' τὸν ὕπνο. Ἡ ὄψη τῆς κόρης του, ὅπως στάθηκε μπροστὰ του βρεμένη, πονεμένη, ὠχρὴ, τὸν φόβισε.

«Τί ἔπαθες, τί κλαίς;» ξανάπε, ἀπλώνοντας τὰ χεῖρια.

Ἡ Φρόσω σέπασε μὲ τὰ δικά της τὸ πρόσωπο κ' ἔπεσε στὴν ἀγκαλιὰ του.

«Πές μου, τί κλαίς;» ψιθύρισε ὁ Θώμος Κρανιάς, γυρεύοντας νὰ τῆς λύσῃ τὰ χεῖρια ἀπὸ τὴν ὄψη της.

Μὰ ἡ Φρόσω τάσφιγγε πὺ δυνατό· σωριασμένη στὰ στήθη του, ἔφισε ελεύθερα μονάχα τὰναφυλητὰ της.

Ὁ πατέρας τάχασε.

«Παιδί μου... τ' ἔχεις;» μουμούριζε, πάντα παλεύοντας νὰνασηκώσῃ τὸ κεφάλι της.

Μιὰ στιγμή τὸ μπόρεσε μὲ κόπο καὶ κόρη καὶ πατέρα ἀντικρύστηκαν στὰ μάτια μὲς τὸ θαμπόφωτο τῆς κάμαρας. Ὁ Θώμος Κρανιάς συκινημένος θέλησε νὰ φιλήσῃ τὸ μέτωπο τῆς κόρης του,

Table with multiple columns showing financial data, including 'Από προεφορήματα', 'Κεν. Κασσιό', 'Υποκαταστ.', and various other entries with numerical values.

Διανομή των καθαρών κερδών της εξαμηνίας 1908 επί δραχμών 2,144,384.12 ως άνωτέρω:

Table detailing the distribution of profits, listing categories like 'Επί τακτικών μερισμάτων', 'Επί έκτακτων μερισμάτων', and 'Επί μερισμάτων', with corresponding amounts in Drachmas.

Το μέρισμα διηγούμεται:

Την Αθήναις π... επί των κερδών... διανομή... ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ... Διανομή των καθαρών κερδών της εξαμηνίας 1908 επί δραχμών 2,144,384.12 ως άνωτέρω:

Σ. ΣΤΡΕΪΤ

Ο Διοικητής Π. Α. ΚΟΥΤΣΙΑΜΕΗΣ

Είναι δε απηλλαγμένοι το μερίσμα και του δικαιώματος του χαρακτήριζομαι, ως προκαταβληθέντες, με τής κραπέζης εις το Δημόσιον.

μά τούτη, σά να μ'ή βάσταζε το βλέμμα του, έκρυψε ξανά το πρόσωπο στην άγκαλιά του και νέοι λυγμοί έπνιξαν το στήθος της. «Πατέρα μου, συμπάθα με, συμπάθα με...» τής λύθηκε τέλος η φωνή, τής ξέσπασε η καρδιά τή στιγμή που το φιλή του πατέρα έβρισκε τή μαλλιά της. 'Ο πατέρας δέν τον πρόσεμε το λόγο. Ήπινη μένος πρωτότερα με τίς φωνές τής χωριάτικας από κάπιο ήσυχο όνειρο, φώναζε τόνομα τής κόρης του από ένστιχο στοργής. Καταλαβε με ποιόν θά τρώγονταν ή θεία κ' έκραζε το μαρτυρούμενο να τον παρηγορήσει. Και τώρα ό λόγος τής κόρης του του θύμησε άξαφνα πώς είχε μπρός του γονατισμένη μια Μαγδαληνή μετανούσα. 'Η καρδιά του άπυ- ευντρίφτηκε: «'Ο, τι έγιν' έγινε λημόνα το», μουμούρισε σκυμένος στο κεφάλι της, μ'ην έχοντας πιά τή δύναμη να τή σηκώσει. 'Η Φρόσω μιά κ' ή καρδιά της άνοιξε, μιά και πρόφερε το λόγο που έπνιγε τή στήθη της, ήθελε να χύση μίς την πατρική άγκαλιά και τή στερνή σταξιά του πόνου της. «Λημόνα το, λημόνα το», ξαναψιθύρισε ό πα-

τέρας, χαϊδεύοντας το κεφάλι της. Κ' ή κόρη του αυτό ήθελε να λημονήσει δ, τ' έγινε. Μά τή ξεσκιδία της παλιάς ζωής να πλέξη μια καινούρια ήσυχη και ταπεινή στην άκρη της, πλημμυρισμένη απ' την άγάπη και την άφοσίωση στον πατέρα, τριγυρισμένη από τή λημονιά τής άμκρτίας της, φωτισμένη από μια άχτίνα συχώρεσης κ' έλεημοσύνης. Τή λημονιά και το συμπόνημα λαχτάριζε ή ψυχή της και φιλούσε κ' έβραχε με δάκρυα τή χέρια που τή σκόρπιζαν. Μά άξαφνα άκουσε μια φωνή να κράζει τόνομα τής Για μια στιγμή νόμισε πως έρχονταν από τή τρομασμένα βάρη τής ψυχής της. Σε δεύτερο όμως κράξιμο τή γνώρισε καλά- ποιά είναι. Σά να ξύπνησε μεμιάς απ' όνειρο, πετάχτηκε και θέλησε να τρέξει προς τή φωνή. Άλλά δέν μπόρεσε. Μιά κεντιά στην πληγωμένη φτέρνα της τήν κάρφωσε στη θέση της. «Πατέρα, πάρε με μαζί σου δέν βαστάω άλλο δώ», φώναζε ή Φρόσω, άγκαλιάζοντας και πάλι μ' αναφυλητά τή γόνατά του. 'Ο πατέρας τήν έσφιξε ξανά στα στήθια του. «Σώπα, παιδί μου, σώπα», μουμούρισε, γυ- ρεύοντας να τή συχάσει.

«Πατέρα μου, πατέρα, πάρε με μαζί σου... θά πεθάνω δώ», ξαναπαράκαλεσε βραχνά στην άγκα- λιά του ή κόρη του. «Πού ναι τ' ή θεόβρετη;... Μουρή, μουρή!» άκούστηκε πάλι ή φωνή τής χωριάτικας, τώρα κοντήτερα, απ' την άλλη κάμαρα. Κ' έτσι ό πατέρας δέν πρόφτασε να ποικριθί... 'Η Φρόσω συνέχισε κουτσαίνοντας το πλύσιμο τής σάλας κι ό Θώμος Κρανιάς κκτίθηκε ύστερ' από λίγο με πρόσωπο συγνεφιασμένο στον καφετί. 'Η σιγόντα όμως που βρήκε στο πικέτο εκεί, τον έφερε τή μεσημέρι πάλι γελαστόν στην κούλια του κ' ή Φρόσω ξέχασε κι αυτή τον πόνο της στην όψη του πατέρα. 'Ο Θώμος Κρανιάς είχε ξεχωριστή άγάπη στη μεγάλη κόρη του απ' τον καιρό που ήταν μικρή, κι όταν έμαθε το παθημά της ή καρδιά του πόνεσε βαθιά. Κ' ή ντροπή που του έγινε στο σπίτι δέν του πλήγωσε λιγότερο και τή φιλοτιμία. Πρώτη

Ο ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

...ή αν και αυτά
 τα βραβεία, να τον 'Ερωτόκριτον.
 "Όσον για μένα, αν και έματ'ον φοραίς
 τόν ήκουσα, και πάλιν τόν άκούω. "Α,
 μα τί ώρατος, τί ψυχοποννητικός,
 Θεέ μου, είναι τοίτος ο Ρωτόκριτος.
 (Δ. Ν. Βερναρδάκη. Εύφρο-
 σύνη πρ. Β' σκηνή Α'.)

"Οχι μονάχα ώρατο και ψυχοποννητικό, μα κι άντρωμένο και γεμάτο ζωή και φρεσκάδα μας πα ρουσίασε το έθνικό αυτό ποίημα ο κ. Σωτηριάδης στη διαλέξη, που μας έκανε στο 'Ωδειο την περα σμένη Δευτέρα. Είταν λαμπρή η ιδέα του συναδέρ- ρου μας «Monde Hellénique» στη σειρά των διαλέξεων, που ώργάνωσε αυτόν το χειμώνα στο 'Ωδειο, να περιλάβη και τόν 'Ερωτόκριτο και να τόν άνυθέη στον κ. Σωτηριάδη. Τώρα, με τή Γλωσσική 'Αναγέννηση, ο 'Ερωτόκριτος, ο παρα- μελημένος στην καθαρολογία της περασμένης έπο- χής, από τους γραμματισμένους, δεν μπορεί παρά να ξαναδιαβαστή και να ξαναμελετηθή, και ποιός κελήτερα από τόν κ. Σωτηριάδη, που έχει μέσα του τή μάθηση και τήν ποίηση, τόσο άρμονικά ζευγα- ρωμένους, μπορούσε να μας βοηθήση και να μας φω- τίση;

Σ' εκείνο που κυρίως ο κ. Σωτηριάδης τράβηξε τήν προσοχή μας, κ' εκεί νομίζουμε βόλσκεται η με- γάλη πρωτοτυπία της μελέτης του, είναι πως ο 'Ερωτόκριτος, αν κι άτ' έδω δείχνει κάποια Φράγ- κική επίδραση, μέσα του όμως δηλ. στην ψυχολο- γία, τα αισθήματα, το φέρσιμα των προσώπων είναι όσο μπορεί Ρωμαϊκός και γι' αυτό είχε γίνει τόσο αγαπητός σ' όλες τις τάξεις του Γένους.

Το μόνο παράπανο που έχομε—δι ξέρομε αν φταιή ο κ. Σωτηριάδης ή ο Monde Hellénique —είναι που ένα τέτοιο θέμα περιορίστηκε σ' μια μονάχα διαλέξη. 'Ισως γι' αυτό αναγκάστηκε ο διμλητής να διαβάση τήν διμιλία του κ' 'Ισως γι' αυτό δεν είπαιε τόσο ζωντανή, κυρίως στη γλώσσα όσο εκείνη που χαρήκαμε πέρσι στον Περ-ασσό σά μας μίλησε για το Μιναντρο Μόλον τουτο, ως μη παραπονιόμαστε, αφού μας έκανε τέτοια ώραία εισαγωγή στο ποίημα αυτό, τόσο σοφά και με ίστο ρική ακρίβεια ζυγαρισμένη και τέτοια τεχνική άνάλυση—αν και λίγο σύντομη—των ώραϊοτέρων μερών του.

"Όσοι δεν είχαν τήν εύτυχία ν' άκούσουν τή διαλέξη του κ. Σωτηριάδη, θα τή φραβσουν στα Παναθήναια, όπου, καθώς καταλαβαίνουμε, τυπώ- νεται. Μαζή μ' αυτή τή μελέτη, τους συστήνομε και το βιβλίο του κ. Α. Γιάνναρη «Περί 'Ερωτοκρί- του και του π'ιητού αυτού» και τή β.βλιοκρισία που δημοσίεψε γι' αυτό στην «'Εθνομάχ» του 1889 (Ιούνιος) ο κ. Ι. Δαμβέργης με κάτι χαρι- τωμένα ανέκδοτα, καθώς και κκει γλωσσικά παρα- τηρήματα στα Essais de Grammaire Neo- Grecque του Ψυχάρη.

Δ Π Π.

του σκέψη ήταν να τρέξη να βιάση το άτιμαστό να διορθώση το κακό. Μα το έργο δεν είναι τόσο εύκολο όσο η σκέψη. Ο Θώμος Κρανιάς τόξερε και σ' αυτό ξεχώριζε από τή γυναικαδέρση του. Οί φούριες δεν του άριζαν κ' οί βίες κ' οί φοβέρες ήξερε πως δεν πιανουν τόπο σ'ε τούτη τήν περί- σταση. Πρώτα έλειπε ο άνθρωπος που θ'ι τις έκανε. Νταλματζίδες και τσολιάδες είχαν τά βουνά του τόπου του, άλλο καλό, μα ποιός θα πάγαινε να τους βρη; "Η μη θα του τους έστελνε ο ξαδερφός του; 'Εκείνος, άπ' τόν καιρό που καταργήθηκαν τά έπαρχεία και δε μπορούσε να τόν έχη πιά στήν πόλη κοντά στον ποταμό, τόν άφισε γραμματικό ίκει στο λασπότοπο της Θεσσαλίας. Το μέτρησης λοιπόν το πράμα έτσι κι άλλώς κ' είδε πως δεν του μένει άλλο άπ' τόν καλό τόν τρόπο. 'Η πρώτη σκέψη του ήταν πάλι νάρθη στην κούλια μόνος του και μ' δλη τή ντροπή που του έρχονταν από τόν κόσμο κι από τους γνωρίμους του στην πόλη, θα τάποφάσιζε, αν η γυναικαδέρση του δεν έβγαине

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για τήν 'Αθήνα Δρ. 8.— Για τις 'Επαρχίες Δρ. 7
 Για το 'Εξωτερικό Δρ. Χρ. 10.

Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες (2 Δρ. τήν τρι- μηνία) συντρομές.

Κανένας δε γράφεται συντρομητής ά δε στείλει μπροστά τή συντρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κισκια (Σύνταγμα, 'Ομόνοια 'Εθν. Τράπεζα 'Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιό- δρου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός ύπόγειου Σιδη- ρόδρου 'Ομόνοια), στα βιβλιοπωλεία «'Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

Στην Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πραχτο- ρεία των 'Εφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

'Αποκριάτικη Βουλή—Τά λαϊκά ξυπνητήρια — Τρέμετε, μαλλιαροί!

ΘΑΧΟΥΜΕ λοιπόν και Βουλή, κι αποκριάτικα μάλι- στα, και τοτο το καλό θ'αν το χρωστάμε στον κ. Ράλλη που χάλασε τόν νόμο όσο να καταφέρει τόν κ. Θεοτόκη, ν'αν τή «υγκαιλίσσει μ'αν ώρ' άρχύτερα, π'ριν παράσουν ο 'Αποκριές.

Ν' απονεύσαμε δίχως Βουλή θα είτανε δλέθριο κ' έπρεπε με κάθε μέσο, άκόμα και με συλλαλητήρια, να τόν ξεφύγομε ένα τέτοιον μεγάλο κίνδυνο. "Α συλλογιστάι κανείς, μα στα σοφά, πόσα καλή έκαμε σ'ε τοτο τόν τόπο η Βουλή, συγγινιένται τρομαρά με τήν έπιμονή του κ. Ράλλη και θαμάζει τους έθνικούς πατέρες που τάποφάσιζουσε, μες στην καρδιά του χειμώνα, να κουβαληθούν έδω από τις έπαρχίες τους για να διασπιδάσουν τόν νόμο με τις άνέλιω- τες και κούφιες παρλάτες τους.

Τόσα γλένια μαζί μαζί, 'Αποκριά, Βουλή κλπ. πως θα τα βαστάζουμε;

ΦΟΒΕΡΙΣΕ άκόμα ο κ. Ράλλης πως αν δεν πεισται ο κ. Πρωθυπουργός να συγκαλέσει τή Βουλή, «θα μεταφέρει, τόν άγωνα εκτός της αίθουσής της Βουλής» και θα πασι- σει με συλλαλητήρια, ίσως και με κουμπούρες, να πιτύχει το σκοπό του.

Είναι να κλαίει και να δέρνεται κανείς στα συλλογιέ- ται πως ο λαός μας κυλιέται σ'ε τέτεια πολιτική σκλαβιά ώστε να μπορεί ο κάθε κ. Ράλλης να τον σούρει από τή μύτη και να τον μεταχειρίζεται ως όπλο για τους κομ- ματικούς του τούς σκοπούς.

Για να πάψει να μιλάει έτσι ταπεινωτικά ο κ. Ράλλης, για το λαό, πρέπει πρώτα ο λαός να ξυπνήσει. Μα τα

στο μεταξύ με τήν άπείτηση νάρθη να πάρη τα παιδιά μαζί του, η τ'ε ελάχιστο τή ντροπιασμένη. Αυτού ήταν που τάμπλεξε ο Θώμος Κρανιάς. Αυτό δεν ήταν δυνατό να γένη με κανέναν τρόπο. Γιατί: "Ισα ίσα τ'ε γ'ατί αυτό ήθελε να ξεφύγη 'Ανάθεμα τήν ώρα μόνος που άποφάσισε να χωριστή άπ' τή μακκρίτσια, έλεγε με π'νο μέσα του και για να μη σπαζή το κεφάλι του να β'ρίσκη άφορμές και δικαιολογίες, άπάντησε πως θάρθη χμέσως όταν τ'ε έπιτρέψη η ύπερηχ. Για ν'αναπαψη όπως σύνωρα και τή συνείδησή του, έπικσε κ' έγραψε και στο πατέρα του νέου που άπάτησε τήν κόρη του, ένα γράμμα γεμάτο αξιοπρέπεια άρχοντική και πα- τρική αγανάκτηση. Δεν έφ'νε άμφιβολία καμμιά στο μέλλοντα συμπέθερό του πως από μέρες του αυτός, ο Θώμος Κρανιάς, θαρούσε σαν τελειωμένο τ'ε συνοικέσιο. Ο παρλής μπικαλής πάλι, όχι λι- γότερο αξιοπρεπής από τόν πρώην επ'ρχό του, βιά- στηκε να τόν βεβαιώση με μιάν σύντομη άπάντηση πως κι αυτός είναι το ίδιο αγαναχτισμένος με το άδίκημα του γιου του και πως τ'ε έγραψε να τρέξη να το διορθώση. Κ' έτσι αλλάχτηκαν δυό

ξυπνητήρια, φαίνεται, άκόμα δεν κουρντιστήκανε. Μπορεί και να μην παραγγελλήκανε άκόμα

*

ΜΑΣ βεβαίως ο φίλος βουλευτής κ. Καβαλιεράτος πως θα ξαναφέρει στη Βουλή το Γλωσσικό ζήτημα. Γου κάκου, σά φίλοι, του συστήταμε, και τ'ε το ήποδείξαμε μάλιστα, πως δεν τ'ουτ σφίρει κ' ανακλάει ένα τέτιο χωρατό. 'Ο κ. βουλευτής μας έλεεινολόγησε, λουζοντάς μας μ' ένα κο- ροδεφτικό χαμόγελο, και μας δήλωσε πως η άπόφασή του είναι ήριστική και τελεσιδίκη.

Πολυκαλά. "Ας κ'αί το κέφι του, με ζημιά πάντα της καθαρεύουσας που διαφεντεύει, άφου από τήν άλλη συζήτηση που άνοιξε τις προάλλες στη Βουλή, ώφέλγησε σημαντικά τόν άγωνα μας. Ήταν τ'ου συστήσομε όμως κα- κάτι, γιατί τόν ήγαπούμε, και καλά θα κάνει να μας άκού- σει. "Όταν τις προάλλες μίλησε στη Βουλή για το Γλωσ- σικό ζήτημα ήποδείχτηκε πως είχε διαβάσει μοναχά το βιβλίο της κ. 'Αλ. Πικραμάνου, που είχε στείλει και τά- γοράσανε, τήν παραμονή της συζήτησης, από τα γραφεία του Νουμ'ε. Τώρα που θα ξαναμιλήσει πρέπει να π'ρου- σιασται στη Βουλή, κάπως π'ο μελετημένος, και μείς εί- μαστε π'εθυμώτατοι να τον συντρέξομε δανείζοντάς τον όλα τα σχετικά βιβλία. "Ας στείλει, στα θέλει, να τ'ε ζητήση στα γραφεία μας.

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Για όσους μελετ'ουνε στον τόπο μας τα θεα- τρικά, δε θα είναι βέβαια άγνωστο πως τα σκηνακά έργα δεν κ'άνουν τήν ίδια εντύπωση, σ' όσους άπο- τελούνε το κοινό που τα παρακολοθει. Μιά σύχιση θ' άπαντήση κανείς στις γνώμες, σύχιση που άφορμή της έχει χιλιά έξωτερικά κ' έπιπόλαια αισθήματα. Τήν κρίση που αναβρ'ίζει από το μέσα άνθρωπο, από τα βαθιά της ψυχής, από το διάφανο καθρέφτη της έσωτερικότητας, άδικα θα τ'ην ή γυρέψομε.

Μιά κυρία ή ένας κύριος του κόημου θα δείξη πως συγκινιέται από μια έρωτική ιστορία που ζε- τυλιγεται άπ'άνου στη σκηνή. 'Η τέτοια συγκίνηση θα είναι άποτέλεσμα της χοντρής ύποθεσης του δραμάτου. Τα παθήματα του ήρωα ή της ήρωίνας, που δεν μπορούν ν' άποχτήσουν το ποθούμενο, θα φέρουν ίσως και τα δάκρυα στα μάτια. Μα κάτου άπ' αυτό, πίσω του, βαθειά του, μακκρία του τίποτα δε θα γυρέψομε να βρούνε. Τα χτυπητά και τα φαινόμενα μόνο.

'Ο συγγραφέας παραστ'αινοντας τήν άπλη ζωή, θέλει να μιλήση με τα στενά για τα πλατειά, με τα μικρά για τα μεγάλα, με τα τωρινά για τα μελλούμενα, με τα αύριανά για τα σημερνά, με

τρία γράμματα εύγενικά και φιλικά κι άπ' τα δυό μέρη κ' η ύπόθεση έμεινε να μιληθή προφορικά όταν άνταμωθούν με το καλό. Μα μια άπ' το φοβο μήν του βγη ξανά η γυναικαδέρση με τήν άπαίτηση να πάρη τάφρανα μαζί του, μια γιατί δεν ήταν πρό- χειρα κάθε στιγμή τα χρήματα για το ταξίδι, τούτο όλο κι αναβαλλονταν. Κι άποφασίστηκε να γίνη τή λαμπρή αυτή, όταν π'ορστεψαν κάτι λια- νώματα από μια ύπερσειακή περιουσία κι όταν πιά νόμιζε πως στην κούλια κρύωσε το πράγμα και πως η έρχόντισα άπ' το χωριό συνήθισε με τή νέα κα- τάσταση. Και καθώς είδαμε η στερνή δεν τόν ενό- χλησε, όσο κι αν τρώγονταν κι αγαναχτούσε με α της. 'Ο παρλής μπικαλής πάλι, άμα τόν είδε που ήρθε, θυμηθηκε λαμπριάτικα κάποιους παλιούς χροσφιλέτες του ένα γύρο στα χωριά και χ'αθηκε άπ' τήν πόλη. Κ' έτσι ο Θώμος Κρανιάς πίστεψε πως θα φ'η με ήτυχλα τάρνη στην κούλια του, θα θυμηθή με συντριβή καρδιάς τή μακαρίτσια και μ' άναγκυμένη τή συνείδηση πως ξεπλήρωσε το πατρικό του χρέος σ'έφρανα, θα γυρίτη πάλι σ'άλλα τ'ε καθήκοντα στο λασπότοπο που τόν άφισε ο ξαδερφός του να κολλήση.

(*Ακολουθεί)

την πραγματικότητα για την πώληση με την ποίηση για την πραγματικότητα. Για να τα νοιώσει αυτά ο θεατής, να κλυμπίσει μέσα στην ιδέα του έργου, να τρέξει, να τα κοιτάξει, να τα ψάξει, να τα κρατήσει, να τα απολάψει, πρέπει να είναι έσωτερικά άγιος. Το ίδιο που λέγαμε σε παρασμένο μας σημείωμα και για το συγγραφέα την ώρα που θ' άδραξη για να πλάσει το δημιουργήμα του. Η σημερινή μας κοινωνική ζωή ίσα ίσα δουλεύει για να χαλάσει την τέτοια άρετή. Έσωτερικά άγιος ποιός θα μπορούσε να κρατηθεί σε μια τέτοια συμπεριφορά κλωστή; Το ψυχρότητα της επικράτησης μέσα σε μια κοινωνία θεμελιωμένη στην παντοδυναμία του ψεύτικου, του χυπητού και του λομπερού, σε ύψη σε βάθη και σε πλάτη, φέρνει τον καθημερινό πόλεμο της ζωής σε ένα έσωμα τόσο χυπηλό, τόσο θαλό, τόσο μολεμένο που κάθε έσωτερικότητα στον άνθρωπο ξεφτίζεται, χάνεται και πάει. Γιατί κανένα και αυτή να ντυθεί, με τα τρία λεγόμενα σημάδια της περιουκλωσίας μας.

*

Έτσι λοιπόν το κοινό μας άμα βρή μπροστά του έργο που ν' άπειται μια τέτοια ενέργεια από το μέσα άνθρωπο για να του δοθεί αλλαίαιρο, — στανματξ, πιασδρομιάζει, άδικαρεϊ, δε νοιώθει, χτυπά

Τα έργα που το συγκινούν, θέλει να είναι δραχικά. Λίγος έρωτας, μια στιγμή άδυναμίας, ένα κλαμα πεισματικό, ένα γέλιο περιμένο, κάτι από τα κρυφά, κάτι από τα πρόστυχα, κάτι από τα γαργαλιστικά. Κι αυτά πάντα με το μαγαδι της λεγόμενης λεφτότητας, που όλα τα εξαγνίζει!

Μπροστά ή όρεξη του κοινού και πίσω ή βιομηχανία με τη μάσκα της Τέχνης. Έπιτυχία, άπο θέωση, έξοχότητα.

Τί άλλο έχει να πιθυμήσει ένας σημερινός συγγραφέας;...

Βλέπουμε έργα που θέλουν να κλείουν μέσα τους το Ώραϊον, δίχως καλά καλά άκόμα να έχη ξεδιαλυθή άνωμενικά τί είναι άληθινά αυτό το Ώραϊον. Και πίσω από το Ώραϊον κρύβεται μια στέργα άδυναμίας, μια παθολογική ιδεολογία, ένας ξεθυμασμένος ρομαντισμός. Θέλει να συγκινήσει ο συγγραφέας. Μά πώς να το κάνει αυτό άφου μέσα του και μέσα στο κοινό που βλέπει, καιιά δύναμη ταρχτική, καιιά κινουρία όρημ δέν μπορεί να φωλιάσει;

*

Και όμως τα τέτοια έργα φαίνεται πως κάνουν έντύπωση. Η δημοσιογραφία, όπως το ζηγήσαμε στο παρασμένο μας άρθρο, τ' άγκαλιάζει και τα ύψώνει. Δημιουργείται έτσι μια άτμοσφαιρα άνάξιου θαυμασμού, που σκορπάει μια τύφλα σε όσους θέλουν να κοιτάξουν, να ψάξουν για να βρουν σε ποιά μεριά στέκεται το θέατρο σήμερα, σε ποιά γίς πατάει.

Λοιπόν δέν υπάρχουν άνθρωποι, δέν υπάρχει κοινό που να νοιώθει τον ψεύτικο κηπό που άαδίνει ή θεατρική τέχνη μας; Δυστυχώς έτσι φαίνεται.

Υπάρχει όμως μια άρνηση, μια αντίδραση, μια άπαρατήρητη άδιαφορία, ένα κρύφιο χτύπημα, και μάλιστα από κεί που δέν το περιμένει κανείς.

Τη «Θεοδώρα» του κ. Τσοκόπουλου, — για να πάρουμε ένα έργο που ή βιομηχανική του στέργα ψυχή φαίνεται καθαρά, άμείως και άναμφισβήτητα σε όποιους το κοιτάξει καλά — την είδαμε στο «Βασιλικό Θέατρο» δυό φορές τον παρασμένο χειμώνα που παίχτηκε. Την πρώτη φορά στην «πλατεία» γύρω από την «καλή κοινωνία» που τρέχει στις

πρώτες παραστάσεις. Όλοι παρακολουθούσαν με μια σοβαρότητα που νομίζω κανείς πώς ήθελε να μπορούσε για καλά, στα δύσκολα και βαθιά νοήματα του συγγραφέα. Τα βιομηχανικά κόλπα έχη όνο δέν τα νοιώθανε μά τα παίρνανε για σπουδαία πράγματα και τα χιροκροτούσανε. Το ίδιο και τα χοντρά λόγια, τις μεγάλες πικαρδέλες, τους ξεθωρούς ποιητισμούς.

Την άλλη φορά στο άδευτερο έξώστη γύρω από φοιτητάδες έπαρχιώτες, έμπορούπάλληλους, ύπαξιωματικούς κ.λ.π. Η διαφορά της αντίληψης τρανή. Νοιώθανε πως ό,τι γινότανε εκεί κάτω στο πάλλο, δέν είτανε τίποτ' άλλο από σκηνοφροειμένες άνοησίες. Κοροϊδίζανε, καλαμπουρίζανε, σιγοκουβεντάζανε. Άδύνατο ή προσοχή τους να τραβηχτεί. Στης δεύτερης πράξης την παύση και το πρσκύνημα των βασιλιάδων, που ή πλατεία το χιροκροτούσε, αυτοί γελοούσανε.

Τί σημαίνει αυτό; Πώς το έργο άπότυχε; Κάθε άλλο. Αυτοί δέν είναι κοινό, κι αν είναι δέν άκούγονται.

*

Τις ίδιες παρατηρήσεις κάναμε και στα καλοκαιριάτικα θέατρα. «Όπου κοσμάνης, έβλεπε κανείς μια θολή, άταχτη, τρεκλισμένη αντίληψη, μια πάντα άλλοιώτικη — κι αυτό είναι το σπουδαίο — από την αντίληψη της σκαλής κοινωνίας».

Δι θέλουμε βίβαια να πούμε πως ο πολός κόσμος νοιώθει από θέατρο. Μά θέλουμε να δείξουμε πως καταλαβαίνει πάντα περισσότερο από Τέχνη, έστώντας και άσυνείδητα, ο περισσότερο άμόρφωτος μά άγνότερος στην ψυχή, κι άκόμα να φέρουμε την προσοχή σε όσους ενδιαφέρονονται γι' αυτά, εκεί που πρέπει να ζητηθή ή πρώτη έλη της ποθαύμενης άναγέννησης του θεατρικού κοινού.

Δέν έχει καιιά σημασία το πως τόπολύ κοινό γιομίζει τα θέατρα που παίζονται τα πρόστυχα και χοντρά έργα, οι διάφορες επιθεώρησεις και τα άλλα άλαφρά. Εκεί δε μαζεύεται κυριολεκτικά ο «κοσμάνης» ο «λαός», μά όσοι θέλουν να μιμηθούνε την «καλή κοινωνία» ή θέρουνε τα ιδανικά της, ή κι αν μαζεύεται βρισκεται στην πρωτόγονη πνευματική του κατάσταση γιατί κανείς δε φρόντισε να του δώση την άπαιτούμενη μόρφωση.

Είναι ένα ύλικό άπλαστο ο λαός μας, που χάνεται άδικα και σπαταλιέται κάθε πνευματική του δύναμη, όμως ύλικό πρώτης γραμμής, που τη χρησιμότητά του στην θεατρική μας Τέχνη θα ζετάρουμε στο κατοπινό μας άρθρο «Λαϊκό θέατρο».

Όσο για την ώρα στο «σημερινό μας επίσημο θεατρικό κοινό, την κρίση που άναβρύζει από το μέσα άνθρωπο, από τα βάθη της ψυχής, από το διάφανο καθρέφτη της έσωτερικότητας, άδικα θέτουμε γυρίσουμε.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟ

Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Θυμάστε κάποιους ώραίους στίχους από τον «Όρχος» του Μαρκορά για τη γη που δείχνει στον ήλιο, μέσ' από τα σπλάχνα της,

«Αν ο σεισμός το σπλάχνα της βαθιά βαθιά το σκίση,
Έδώ χενούφι άπάρεθνο κ' εκεί καθάρια βρόση;

Οί στίχοι τούτοι μου έρχονται στο νου τώρα που βλέπω το λόγο που γίνεται για το καινούριο ποίημα του Ίταλού ποιητή Pascoli, ύστερα από τον έξολοθρευτή σεισμό της Σικελίας. Σάν το χυ-

σαρι το άπάρθενο και σάν την καθήλικ βρόση προβάλλει στη φαντασί μου το έργο του Ίταλού ποιητή που είναι μαζί με το Δανούτσιο ο πιο μεγάλος τραγουδιστής της πατρίδας του, άφου πέθανε ο παρνούτσος. Οί θαυμαστές του μάλιστα τότε βάζουν και πού άπάνου από τον ποιητή των «Έγκωμίων» και του «Έκχαριστού». Η άλήθεια είναι πως ο τεχνίτης των Poemetti ζή τόσο ήσυχα και άθόρυβα, όσο παλαβή και πολυθόρυβα ο ζακουστός συνάδερφός του. Είναι καθηγητής της Λατινικής σε κάποιο πανεπιστήμιο ή σε γυμνάσιο — καλά καλά δέν ξέρω — καιιά πανηταιρία χροώνε σήμερα, και κάποτε χρημάτισε και πολιτικός σύμβουλος στο Λιβόρνο, στο κόμμα των σοσιαλιστών. Γιατί, αν αγαπάτε, ο νεολατικός χροοπηχοπέλιχτης ποιητής αυτός, είναι όπαδός της μεγάλης σοσιαλιστικής ιδέας, που βλοένα και μπροστά τραβή θριαμβευτικά δρασκελίζοντας τα κάθε λογής έμποδία. Ο Πάσκολης έγραφε κ' έναν ύμνο αστόν ήρωικό θάνατο του Φράντη, Ίταλού που έπεσε θύμα για την «Έλλάδα». «Έτσι έπιγράφεται ο ποίημα τούτο, κ' ένας βιογράφος του Πάσκολη μας πληροφορεί πως είναι μια σελίδα από τις ώραιότερες που έχουε γραφτή για τον Έλληνοτουρκικό πόλεμο το 1897.

Μολταύτα ο Πάσκολης μας είν' ιδώ πέρα όλότελα άγνωστος που μόνο ή όδξα του Δανούτσίου έχει φτάσει, ένα δυό ποιήματα της παλληκκρίσιας ποιήτριας Άδης Νέγγρη, και οι στίχοι του Στεκκίτη, κάπως ύπερβολικά πανηγυρισμένοι στον τιτο μας. Και με το δικίο μας. Γιατί για τον Πάσκολη, ούτε στη Γαλλία άκόμα, — εκεί που προμηθευόμαστε — πολύ φυσικά τις μόδες από τη μια μεριά και τις φιλολογικές μας γνωριμιές από την άλλη, δέν έγινε ο λόγος που ταιριάζει. Του Πάσκολη, όσο κι αν είναι ήσυχη ή ζωή, άρχισε τραγικά. Κακούργοι του δολοφονήσανε τον πατέρα, όταν είτανε παιδάκι, κ' ή μάνα του, ύστερ' από λίγο καιρό, μαραζώσε και πέθανε, άφινοντας τον μικρό στην όρφάνια. Συχνά προβάλλουε στο τραγούδι του Πάσκολη οι θλιβρές θύμησες τούτες. Νά κ' ένα ποιηματάκι του πολύ πρόχειρα ιδώ ριγμένο:

«Σκαλιστό πλάτω ένα χουτό κουτάκι για να θάψω μέσα του τον έρωτά μου.

«Είναι μιάν ιστορία λυπητερή που τη ζωγραφίζω στη δουλειά μου.

«Μιά φορά κ' έναν καιρό είταν ένα παλληκκίρι, ένας καθαλλιέρος. Κι άγαπούσε μια ξανθή νεαίδα.

«Έκατό χρόνια, τραγουδιστής, μέσα σε ένα σκοταδερό δάσος, την άποζήτησε.

«Την ήρε. Μά μια νύχτα τρομαχτική ένας γκρεμός άνοίχτηκε κάτω από τα τρεμουλιαμένα πόδια του. Τότε, μά πολύ άργά, τότε πόνεσε ή νεραίδα. Κατίηκε και τον έθαψε.»

*

Λοιπόν ο Πάσκολης αυτός έβγαλε τώρα στη Μπολόνια καινούριο έργο. Τα πρώτα κομμάτια ενός μεγάλου εθνικού έπους που φιλοδοξεί να χριση στην πατρίδα του. «Το τραγούδι του βασιλιά Enzoio». Νά ο τίτλος του. Ο βασιλιάς αυτός, νόθο παιδί του αυτοκράτορα της Γερμανίας Φριδερίκου του Β, βασίλεψε στη Σαρδηνία. Έζησε άναμεσα στα 1220 ίσα με τα 1272. Το έπος του Πάσκολη, μας φέρνει στα χρόνια τα μεσαιωνικά, σε έναν κρίσιμο χαρακτηριστικό καιρό για το τραγούδι του ποιητή, και φέρνει, φαίνεται, την εικόνα όχι τόσο της μεσαιωνικής Ίταλικής όδξας, — αλλά καθώς θέλει μισοστόχαστα να παρατηρήσει κάποιος, — της Ίταλικής ψυχής. Ο Πάσκολης βλέπει τα παλιά με μια νέα ψυχή και ξεχνά τον πολιτισμό

του για να γρικησῆ τὰ μακρινὰ μέσ' ἀπὸ τὰ βαθιὰ τῶν αἰώνων χτυποκάρδια τῆς φυλῆς του. Μὰ γιὰ τέτοια ἔργα δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πάρῃ μιὰ κα θαρῆν ἰδέα, ἂν δὲν τὰ μελετήσῃ καλά, καὶ δὲν τὰ ἀναλύσῃ εὐσυνείδητα. Γιὰ τοῦτο σήμερα ἀπλῶς ἐδῶ σημειῶνω τὸ πρᾶγμα, ἐλπίζοντας πῶς κάποιος ἀπὸ τοὺς ἰταλομαθημένους μὲς θὰ φροντίσῃ νὰ μᾶς μιλήσῃ γιὰ τὸ ἔργο καθὼς πρέπει.

Ὅ,τι θὰ ἤθελα ἐδῶ νὰ σημειώσω, εἶναι, ἄλλη μιὰ φορά, ἡ παιδικὴ ἀποκλειστικότητα κάποιων γνωμῶν ποὺ ριζώνονται καὶ σ' ἐμᾶς συχνὰ πυκνὰ ἀπὸ μιὰς διαβάσεως καὶ ἀπὸ ἰδέας ὅχι βαθιὰ μελετημένες. Μιὰν ἀπὸ αὐτὰς εἶναι καὶ ἡ ἰδέα πῶς πᾶσι πια, ἐπικὰ ποιήματα δὲν μπορεῖ νὰ γραφοῦνε στὸν καιρὸ μας, οὔτε ποιήματα μικροῦστιχα· ξύλα κούτσουρα. Ὅλα ὑπάρχουν τίποτε δὲν περνᾷ, τίποτε δὲν παλιώνει. Μόνο στὰ χέρια τῶν μέτρων καὶ τὰ πὶὸ καινούρια κιντυνεύουν νὰ φανοῦνε σὰν καταζαρωμένα ἀπὸ τὰ γηρατιά. Καὶ τὰ ἐπικὰ, καὶ τὰ λυρικά, καὶ τὰ δραματικὰ στοιχεῖα, ἀθάνατα στὸν κόσμῳ τῶν ἰδεῶν, περιμένουν πάντα τὸν ποιητὴν ποὺ θὰ βυθιστῆ μέσα στὸν ὠκεανὸ τῆς σκέψης, γιὰ νὰ τὰ ξαναφαιρέσῃ ἀπὸ κείθε, καθὼς ὁ Φάουστὸς τὴν Ἑλένη ἀπὸ τὴς ἀγκαλιῆς τῶν Μητέρων. Ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου ξανακαινονοῦνται καὶ μεταμορφώνονται, καὶ τὰ πὶὸ παρρησιμμένα. Κεὶ κάθε ὕφος. Καὶ κάθε τρόπος. Μὰ πῶς, δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ τόπος νὰ τὸ παροστήσωμε.

Στοχασμὸς τοῦ Γκαίτε :

Ἡ τρέλλα εἶναι νὰ νομίζῃ καθένεος πῶς πρέπει νὰ διδάσκῃ, διὰ πιστεύει πῶς ξέρει.

K**

ΦΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΧΤΟΥΣ ΤΟΥ ΔΟΥΝΑΒΗ

II

«Γιὰ κάποιες παιδικαίσιες ἐνδύμησης στὴ Δύστυχη Ρωμοσύνη ποὺ γεννιέται καὶ πεθαίνει στὴς ἀκροποταμιῆς καὶ τὴς μπάλιες τῆς Βλαχίας, τ' ἀφιερώνω.»

Ἐφτὰ μερόνυχτα ἔδερνε ἡ φουρτούνα τὰ μπουγαζία τοῦ Ποταμοῦ· κάθε χειμῶνα πολλές φουρτούνες τὰ δέρνουνε μὰ σὺν τῇ φουρτούνῃ ποὺ σὰς λέω στὰ τόσα χρόνια μιὰ φορά τυχαίνει. Οἱ μῶλοι τῶν μπράτσων τοῦ μπουγαζιοῦ κρουσταλιασμένοι, καὶ μέσα ὁ Σουλινᾶς—ἡ μικρούλα Ἑλληνικὴ πολιτεία τῆς Βλαχίας—κάταστρος ἀπὸ τὸ χιόνι. Ὁ βορρῆς ἐρχόντανε ρούστικος καὶ φυσοῦσε μὲ τέτοια δύναμη ποὺ ἔλεγε πῶς γυρέβει νὰ συνεπάρει καὶ νὰ γκρεμίσει τὰ σπίτια. Ὄρες, ὄρες οἱ θαλασιεῖς βυρκαμῆνες φουσκῶνανε βουίζοντας καὶ ξεσπᾶνανε στοὺς μῶλους μὲ τέτοια ὄρμη, ποὺ τὸ ἀντιμάμαλο ἀπὸ τὸ μπράτσο τῆς Τραμουντάνας εὕρισκε δύναμη νὰ πᾶει νὰ χτυπήσῃ τὸ μπράτσο τῆς Ὄστριας. Μὲ τέτοιον καιρὸ ἀλλοίμονο στὸ βαπόρι ποὺ θὰ ζύγωνε τὸ μπουγαζί· γιὰ καράβι δὲ λογαριάζεται γιὰτὶ ἀπὸ τέτοιους καιροὺς δὲ γλυτώνει.

Κι' ὥστόσο τέσσερα βαπόρια φέρνανε βόλτα τὸ μπουγαζί ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τῆς φουρτούνας. Οὔτε πιλοτῖνα οὔτε λαϊφμπὸτ ξεμύτιζε ὄξω νὰ τοὺς πᾶει πιλότο, καὶ χωρὶς πιλότο τὰ βαπόρια δὲν μποροῦνε νὰ μπουνε στὸ Σουλινᾶ, γιὰτὶ τέτοια κουρά

για δὲ βγαίνουνε ποτέσ σὲ καλὸ τῶν καπετανκίων, μὲ μιὰν ἀσκημὴ μανούβρα μπορεῖ νὰ βρεῖ σὲ μπάγκο καὶ νὰ βουλιάζει σύφυγο, χρειάζεται πλοῦτος ποὺ ξέρει τὰ κατατόπια, γιὰ καπετάνιος νὰ τὸ λείει καλὰ καὶ τὸ μάτι του κ' ἡ ψυχὴ του.

Κ' ἔτσι τὰ τέσσερα βαπόρια φέρνανε βόλτα τὸ μπουγαζί, χωρὶς νὰ ζυγώνουνε. Στὴς ἐφτὰ μέρες ἔκᾶνω ἡ φουρτούνα δυνάμωσε κ' ὁ φάρος σινιλάρισε ἀκόμα ἓνα βαπόρι στὴ ράδα. Εἶτανε μεσημέρι· ἔβορρῆς ρούστικος ἐρχόντανε ὄλο καὶ πὶὸ φουρτουνασμένος, σὰ νὰ μὴν ἔφτανε ἐπιασε καὶ δυνατὴ χιονιά, οὔτε τὸ δάχτυλό σου δὲν ἔβλεπε· ἡ καμπάνα τοῦ μπουγαζιοῦ βουρλιζόντανε καὶ οἱ σφυρίχτρεις τῶν βαποριῶν κᾶνανε σὰ δαιμονισμένες. Τὰ βαπόρια καὶ τὰ πέντε ζυγῶσανε· τουλάχιστο ἂν βουλιάζανε θὰ γλυτώνανε τὰ πληρώματά τους. Οἱ πιλότοι ξάγρυπνοι στὸ πιλοτάγιο ἀγχαντέθανε μὲ τὸ γυαλί τὴς μανούβρας τῶν βαποριῶν. Τὶ βαπόρια εἶτανε, ποὺ νὰ ξέρεις; μηγάρις ἄφηνεν ἡ χιονιά νὰ συνεννοηθοῦνε μὲ σινιλάρι; πὶὸ καλὰ μανουβράριζε τὸ βαπόρι ποὺ εἶχε ἔρθει ὑστερνό. Δυὸ φορές ζύγωσε νὰ μπουγαζάρει μὲ πολλὴ τέχνη.

Γιὰ σου, καπετάνιο, λέγανε οἱ πιλότοι ἀνάμεσά τους σὰν τὸ βλέπανε· τὰ τέσσερα βαπόρια τὰ πρῶτα, τ' ἀκολουθοῦσανε, μὰ ξάφνου ὁ καπετάνιος τοῦ βαποριοῦ ποὺ ἦρθε ὑστερνό ἄνοιγε γιὰ τὸ πέλαιο καὶ ὄλα μαζί καπνίζοντας καὶ σφυρίζοντας ἀλχηγίθανε.

Γιὰ σου, καπετάνιο, λέγανε οἱ πιλότοι ἀνάμεσά τους, γιὰτὶ βλέπανε πῶς ἡ μανούβρα εἶτανε σωστή. Μωρὲ ποῖος νᾶναι αὐτός; ἐναλογιόντανε.

Τ' ἀπομειήμερο ὁ καιρὸς δυνάμωσε κ' ἔκανε προμνηήματα γιὰ προβετζάρισμα π' ἀλλοίμονο τους τῶν βαποριῶν. Τρίτη φορά ξανάκανε γιὰ τὸ μπουγαζί τὸ βαπόρι ποὺ ἦρθε ὑστερνό· τ' ἄλλα βλέποντας τὴ μανούβρα τοῦ ἀκολουθοῦσανε· ὁ βορρῆς πεισμαμένος φρένιζε· οἱ πιλότοι στὸ πιλοτάγιο ἀμύλητοι· τὸ βαπόρι ζύγωσε γεράτα ἐπιασε τὸ φανάρι τῆς τραμουτάνας· μιὰ μανούβρα τεχνικὰ δεξιά καὶ καβατζάρισε τὸ μπουγαζί προχωρώντας ὀλοταχῶς μέσα.

Γιὰ σου, καπετάνιο, ὅποιος κ' ἂν εἶσαι, χεροκοτήσανε οἱ πιλότοι· τὰ τέσσερα βαπόρια π' ἀκολουθοῦσανε τὴ μανούβρα μπουκάρανε καὶ τὸ βαπόρι ποὺ εἶχε ἔρθει ὑστερνό ἔφταξε μπρὸς στὸ λιμεναρχεῖο· τὸνομά του ἀπὸ τὰ κρουστάλα καὶ τὰ χιόνια δὲ φαινότανε· ἓνας αὐτῆς χιονισμένος ἀνέθεσε τὴν πικνιέζα τυλιγμένη στὴν πρῶμη· τράβηξε τὸ σκοινί, καὶ φενιασμένος ὁ βορρῆς ξεδίπλωσε τὴ γκαλανόλευκη μὲ τὸ Σταυρό...

Γιὰ σου, καπετάνιο, ξαναχεροκοτήσανε οἱ πιλότοι· κ' ἐγὼ ποὺ εἶμαι ἐκεῖ κ' ἔβλεπα θαρρεψα πῶς μοῦ χάρισαν παραπάνω κ' ἀπ' ὄλο τὸν κόσμῳ.

Γιὰ σου, Ρωμοσύνη, εἶπα μέσα μου καὶ δάκρυσα μ' ἀναφυλλητὸ χαρᾶς.

Ὁ καπετάνιος τοῦ βαποριοῦ, πούχε ἔρθει ὑστερνό, εἶτανε πρωτοτζάριδος στὸν Ποταμό· τὸ βαπόρι τὸ λέγανε «Εὐαγγελινὴ».

Σμύρνη.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

Εἶπαι ὁ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ :

Ἐγὼ 'μαι τοῦ παλιοῦ καιροῦ παλιὸν ἀπομεινάριον ἱστορικὰ μὴ με ρωτῆς καὶ τρέμω σὰν τὸ ψάριον. Τὸ μάτι κλείνω ἐρωτικά σὰν γεροντοπαιδάριον. Τρέφομαι καθὼς βλέπετε μ' ἄφθονο κουκουναρίον. Γιὰ ὄλα αὐτὰ μ' εἰδιάλεξαν ὡς βιβλιοθηκᾶριον.

ΣΑΝΤΟΣ

Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τὴν παρασμέντ. Τρίτη ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς γιόρτασε τὰ γενεθλιά του, μπαίνοντας στὸ πενήντα χρόνια.

— Γεννήθηκε στὴν Πάτρα, στὴς 13 τοῦ Γενάρη 1859, μέρα Πέμπτ. καὶ ὄρα 2 ἀπομειήμερο, στὸ Ἔσιο σπίτι ποὺ γεννήθηκε καὶ ἡ μεγάλη Ἰταλικὴ συγγραφέισα Μαθίλδη Σερράο.

— Τὰ πενήντα χρόνια του τὰ γιόρτασε σερνὰ τὴν Τρίτη βράδι ὁ ποιητὴς σπίτι του μὲ τραπέζι φιλικὸ ποὺ καθίσανε ἡ κυρία καὶ ὁ κ. Παρρέν, ἡ δὲ Εἰρήνη Νικολαΐδη καὶ οἱ κ. κ. Καρκαβίτσος, Ξενοπούλου, καὶ Ταγκόπουλος.

— Οἱ δυὸ τελευταῖοι, σὰς βεβαιώνουμε, δὲ φραγθῆκανε. Τὸ ἐναντίο, φάγανε καὶ ἔπινε ἀδαρφικώτατα (ὁ Ξενομολόγησε πῶς εἶναι καλὸ δῶμα οἱ «Ἄλυσ(ίδες) κ' ὁ Ταγκ. ἀναγνώρισε γι' ἀριστοῦργημα τὴ «Φωτεινὴ Σάντερη») κ' ἔτσι ἐκσφαλιστήκε καὶ ἡ παγκόσμια εἰρήνη.

— Τὸ παρασμένο Σάββατο στὴν «Ἐστία» ὁ κ. Γ. Τ. κλαίει καὶ δέρνεται γιὰ τὸ χαρτὶ καὶ τὸ τυπογραφικὸ μολάνι ποὺ πᾶνε ἄδικα τῶν ἀδικῶνε γιὰ νὰ τυπωθοῦνε, λείει, τὰ τελευταῖα «Ρόδα καὶ Μήλα» τοῦ Ψυχᾶρη, ἐνῶ μποροῦσε μὲ τὰ ἴδια ὕλικὰ νὰ τυπωθεῖ κανένα ἔργο τῆς προκοπῆς.

— Ἀπὸ μεγάλη του μετριοφροσύνη ὁ κ. Γ. Τ. δὲν δρίζει καὶ τὸ ἔργο ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τυπωθεῖ, καμιά λ. γ. ἐπιθεώρησι ἀλλὰ «Νέα Παναθήνια» ἢ κανένα δῶμα ἀλλὰ «Θεοδώρα».

— Γιὰ τὸ «Γάταρο» τοῦ Ρήγα Γκέρφη διαβάσαμε στὸ «Μέλλον» τῆς παρασμένης Κυριακῆς μιὰ πολὺ δυνατὴ κριτικὴ, γραμμένη ἀπὸ τὸ διευθυντὴ του κ. Κόκκινου.

— Τὸ «Σχρίπ» τῆς παρασμένης Κυριακῆς ξανατύπωσε ἀρκετὲς στροφές ἀπὸ τὸ «Τραγοῦδι τῶν τόπων» τοῦ Λέαντρου Παλαμᾶ, μὲ πολὺ κολληκευτικὰ καὶ δίκαια λόγια γιὰ τὸ νέο ποιητὴ.

— Ἡ «Διάπλασι τῶν Παιδῶν» ξανατυπώνονται σ' ἓνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα φύλλα τῆς «Σουλιαποπούλας» τοῦ Βλαχογιάννη μποροῦσε, θαρροῦμε, νὰ πᾶι πῶς τὴν πρῶτη ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ» καὶ μποροῦσε νὰ μὴ βραβίσει Ἰωάννη τὸ συγγραφέα τῆς, ἐπὶ ὁ χριστιανὸς υπογράφεται· φροδῶς πλατὺς Γιάννης Βλαχογιάννης.

Ο ΙΜΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. κ. Γ. Δ. στὴν Πάτρ, R. Παρ. στὸ Λίβερπουλ, Μ. Τε στὴς Ἰουλιῆς καὶ Δ. Φωκ. ἐδῶ. Λάβαμε τὴς συνδρομῆς τοῦ 909 καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε.—κ. Φ. Στ. στὴν Κέρκυρα. Λάβαμε τὴ συνδρομὴ τοῦ 1908 καὶ 1909 καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε.—κ. Στ. Λιν. στὴ Λαμία. Σὲ πρόλαβε ἄλλος. Δὲν περᾶζει ἄλλοτε.—κ. Δ. Στρ. ἐδῶ. Τὸ περίεργο εἶναι ποὺ προχτὴς ἴσα ἴσα, δυὸ μέρες ὑστερ' ἀπὸ τὸ γράμμα σου, μᾶς ἔφερε ὁ κ. Ἀβελίος τὰ καινούρια σκιυρικά δημοματικὰ του ποὺ μὲ γενικὸ τίτλο «Δεκάλογος» θὰ δημοσιευθοῦνε στὸ «Νουμᾶ».—κ. Κ. Δελ. στὴν Ἀλεξάνδρεια. Λάβαμε τὴ συνδρομὴ τοῦ 909 κ' εὐχαριστοῦμε.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐντοκοὶ καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμματια καὶ εἰς χρυσόν, ἢ εἰς φράγκα καὶ λίρας στεργλίνας ἀποδοτέας εἰς ἀριστένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ εἰς χρυσόν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα, εἰς δ' ἐγένετο ἡ κατάθεσις εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογιοῦχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων.

Table with 2 columns: Deposit type and interest rate. 1) τὸς ο)σ κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις 6 μην. 2) " " " " " " " " 1 ἐτ. 2) 1)2 " " " " " " " " 2 ἐτ. 3) " " " " " " " " 4 ἐτ. 4) " " " " " " " " 5 ἐτ.

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικὰ ἢ ἀνόνομοι.